

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבה מ/שלא של הממשלה
י"ד באייר תשל"א, 9.5.71

נכחו השרים: ג. מאיר - יו"ר, א. אבן, י. אלון, י. אלמוגי, י. בורג, ח. גבתי,
י. גלילי (עד סוף סעיף 531), מ. דיין (עד סוף סעיף 531), ש. הלל
ז. ורהפטיג, מ. חזני, פ. ספיר (עד סוף סעיף 531), נ. פלד, ש.
פרס, ז. שרף

נעדרו השרים: מ. קול (בחו"ל), ו. שם-טוב (בחו"ל), י.ש. שפירא (בחו"ל)

מ. ארנון	- מזכיר הממשלה
סא"ל א. בראון	- לשכת שר הבטחון (עד סוף סעיף 530)
ש. דיניץ	- מנהל לשכת ראש הממשלה (מאמצע סעיף
530 עד סופו)
י. הרצוג	- המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה
(עד סוף סעיף 530)
תא"ל י. ליאור	- מזכיר צבאי לראש הממשלה
(עד סוף סעיף 530)
י. ניצן	- נציב שרות המדינה (מאמצע סעיף
532 עד סופו)

סדר היום: 530. השיחות עם מזכיר המדינה של ארה"ב בימים 6-7.5.71
531. נסיעות שרים
532. שביתת ההנדסאים והטכנאים
533. מכירת נשק

530. השיחות עם מזכיר המדינה של ארה"ב בימים 6-7.5.71

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש לנו סטנוגרמות ממש משתי הישיבות עם רוג'רס, שהיו ישיבות ארוכות ושנשמע בהן דיבור רב. הסטנוגרמות נמצאות אצל מזכיר הממשלה, מר ארנון. כל חבר שיש לו סקרנות לקרוא אותן, יבוא ויקרא. ישנם העתקים אחדים מהסטנוגרמות, כך ששרים אחדים יוכלו לקרוא בעת ובעונה אחת או שיסדרו ערב קריאה.

שר החוץ א. אבן:

היו שעות רבות של שיחות. הסטנוגרמה וודאי תרענן גם את זכרונם של אלה, שהשתתפו בשיחות. אבל אנסה לתמצת את המהלך. היה ברור מרגע בואו של רוג'רס, שהוא מאמין בצורה קונקרטית בשלב זה רק בהסדר החלקי. בכך העסיק אותנו בכל הבירורים שקדמו לפגישות הרשמיות. לגבי מגעיו עם ירדן ועם סעודיה, היה ברור שהוא קיבל שם זריקה מאד נמרצת של תעמולה על ירושלים.

כאשר נתקיימו הפגישות ביום ה' וביום ו', התחלקו דבריו למעשה לשניים: הוא פתח בהסתערות גדולה על ההסדר הכולל, ופה שמענו דברים שכל אחד מאתנו שמע בשבועות האחרונים, אבל בתגבורת רבה של התרשמות ישירה מקהיר. הוא סבור, שסאדאת רציני במחשבת השלום. הוא סבור שסאדאת נואש ממלחמה. הוא מבחין סימנים של הדגשה חדשה במדיניות המצרית, הדגשה על פיתוח בפנים מצרים, על החזרת השם מצרים לקדמותו, על החלשת הפן-ערביות שבגישתו. רוג'רס אמר שבקושי דיבר סאדאת על פלשתינאים וגילה אדישות רבה לגבי שותפיו בעולם הערבי - ירדן וסוריה. על סוריה הוא כלל לא דיבר. אבל דגש חזק אחד היה נועץ בכל משפט ומשפט של סאדאת: אני, סאדאת, לא אוכל לוותר על אדמה מצרית.

רוג'רס הוסיף שהוא סבור, שסאדאט יהיה גמיש יותר לגבי ויתורים על חשבונן של מדינות אחרות, אבל לא יגלה שום גמישות לגבי אדמה מצרית, קרי סיני. אשר לעזה סאדאט אמר: ברור שהיא צריכה לעבור לגורם ערבי או לגורם בינלאומי. אבל גם לנושא הזה התייחס רק בשולי דבריו, כאשר המיתר העיקרי בדבריו הוא: אני מוכן לשלום, אבל לא אוכל לוותר על ריבונות בשום מקום ובשום נקודה ובשום שטח משטחה של מצרים הריבונית, קרי סיני.

גם רוג'רס וגם סיסקו אישרו, שזוהי הערכתם לאמור, שזוהי עמדתו האמיתית של סאדאט. הם סבורים, שכל דבר שאין בו שינוי בריבונות, אפשר להביא בחשבון. הם אפילו ציטטו את סאדאט בלשון זו: כל דבר שאין בו ויתור על ריבונות מצרים - הוא פתוח למחשבה על כל הסדר בטחוני, על כל פירוז, על כל כוח בינלאומי וכו'. אבל כל תיקון, שיש אתו שינוי בריבונות, מצאו את סאדאט אטום לחלוטין ובצורה קנאית וקיצונית ביותר. אמנם רוג'רס סבור, כי אין צורך להתייחס במלוא האמון והרצינות למשאלת השלום או הבעת הנכונות לשלום. אבל יתכן, כך אומר רוג'רס, שיש כאן סיכוי, ואסור שהוא יוחמץ.

מכאן למעשה שלוש תביעות שיש לארה"ב, המוגשות לחילופין: הדבר הרצוי לרוג'רס הוא, שנתחייב על הגבול הבינלאומי. אם אינכם יכולים להתחייב על הגבול הבינלאומי, הרי הקו השני הוא שתאמרו, שאם ישראל תבוא על סיפוקה בכל הנוגע לשארם-א-שייח' והקשר אליה, אם יש הסדר שישביע את רצונה, הרי פרט לזה היא מוכנה לשוב לגבול הבינלאומי. וכאשר אין אנו נענים לזה, הרי התביעה השלישית שלהם היא: אם אינכם מוכנים להתחייב לחזור לגבול הבינלאומי ואם אינכם מוכנים לומר, שפרט לשארם-א-שייח' אין לכם תביעות מעבר לגבול הבינלאומי, הרי לפחות הניחו את הקלפים שלכם על השולחן, PUT YOUR CARDS ON THE TABLE. וכאן שמענו חזרה על מה שהשמיעו באוזנינו בנסיבות שונות בארה"ב על הקו הקשוח שלנו, שזה עולה לנו בידידותן של מדינות שונות, שגם "מדינות התומכות בכם אינן תופסות את הקו שלכם, את התגובה שלכם על נכונותה של מצרים להסכם שלום וכו' וכו'". תגידו מה אתם רוצים".

כאשר נאמר לו, שדעתנו נאמרה והיא ברורה, הוא לא הסתפק בזה. הוא אמר שזה אינו ידוע במידת הדייקנות הנחוצה, כדי לגלגל דו-שיח רציני במסגרת שיחות יארינג. יש סכנה שיארינג יתפטר או יתחסל מן המערכה, ואז העולם יאמר שאתם לא סיפקתם לו תשובות שיבטיחו את המשך המאמץ. הוא שאל: מה תביעותיה הטריטוריאליים של ישראל בחזית המצרית? היכן היא מוכנה לסגת תמורת השגת הדברים שהיא מעוניינת בהם? ארה"ב, כמשענתה של ישראל, רשאית לדעת מה מחשבותיה של ישראל. מעמדה של ארה"ב בעולם נפגם בגלל הקפאון במזרח התיכון. ארה"ב תומכת בישראל תמיכה מלאה ותוסיף לעשות זאת. אבל עם זה הבידוד של ישראל, והבידוד של ארה"ב בצדה של ישראל, פוגע קשות בארה"ב.

זה היה קו ראשון. הדיון הזה השתלט על השיחה הראשונה. איני צריך לומר לכם את כל התשובות ששמע מפינו. הפער נתגלה במלוא רוחבו. על כן גם האוירה היתה מתוחה. הייתי אומר, שהיתה חזרה נמרצת על עמדות שני הצדדים: הוא - לטובת רוג'רס ותכניתו, ראש הממשלה - לטובת העמדה שלנו כפי שהובעה. לכן למעשה היה תיק"ו מוחלט בכל הנוגע לנושא הזה. הוא היה זהיר, לא להכניס לדבריו שום נימה של איום. להיפך: ארה"ב מוכנה לעשות הכל כדי לעזור לכם. מה אתם רוצים שנעשה? איך נוכל להיות לשרות, לעזרה. אתם לבד כאן עם הערבים ועם הסובייטים, אני הייתי חושב שתצטוו לעבוד אתנו. אמרתי: אנחנו רוצים לעבוד אתכם, אבל הבהירו את מחשבותיכם.

גם בשיחה הראשונה נגע בכל זאת בשאלת ההסדר החלקי, אולם בצורה די מוצנעת. למשל, כאשר הוא תיאר את עמדת סאדאת, הוא אמר שסאדאת איננו מתעניין הרבה בהסדר החלקי, הוא מעוניין בהסדר כולל ובשליבים שיובילו להגשמת ההסדר הכולל, אבל הוא איננו מעוניין בשום מצב שיגובש ויוקפא במסגרת פתיחת התעלה, כאילו אין זה נכון שסאדאת מתפרץ לפתוח את התעלה. באותו בוקר אמר לי, איך הוא אמר לסאדאת: אבל תרוויחו את כל העזרה הכספית ותרוויחו את כל ההכנסות של התעלה. על זה אמרו לו במצרים, בלי שום בושע: אבל אנחנו נפסיק לקבל את הצ'ק של פייסל, הללו מפצים אותנו על הפסד ההכנסות שלנו בתעלה.

לכן בשיחה הראשונה הוא כמעט לא נגע בנושא הזה במפורט והוא עשה מעשה-גישוש נמרץ מאד, לדעתי, על מנת לבדוק את עמדתנו ביחס לתכניתו. הוא אמר שהוא דיבר עם סאדאט גם על הסדר לפתיחת התעלה. הוא אמר לסאדאט, שיש מידה של הסכמה בארבע נקודות: (א) פתיחת התעלה לשיט מקובלת על מצרים ועל ישראל כאחת; (ב) נסיגה כלשהי מקובלת אף היא; (ג) המשך השמירה על הפסקת האש; (ד) ההסדר החלקי איננו ההסדר הסופי ואיננו בא כתחליף למאמצים שיימשכו להשגת השלום. רוג'רס אמר שההגדרות האלה נראו לסאדאט.

הוא אמר שסאדאט העלה בכל דיבוריו את התביעה לחציית הקו על ידי צבא מצרי, על מנת להפגין את עובדת התזווה, הנסיגה. הוא זקוק לפחות לסמל. רוג'רס טען שהוא לעומתו טען נגד זה: מדוע מצרים צריכה לעמוד על כך? ויתור על חציית הקו על ידי צבא מצרי איננו חשוב, כי זה איננו ההסדר הסופי. מדוע סאדאט תובע במסגרת הסדר חלקי דברים שאינם שייכים למושג של הסדר חלקי? הביעו סברה שדי אם יבואו לשם אזרחים וטכנאים מצריים, וזה יסמל בצורה מספקת את העובדה, שהישראלים זזו ושהמצרים נכנסו.

גם הם התרשמו שאין הרבה ברכה בהמשך שיחה ברוח ובכיוון של השיחה הזאת. הוא אמר לרבים מאתנו באותו ערב, שלמחרת צריכים להגיע לדיונים מפורטים תכליתיים; ניקח איזה נושא, נאמר את הנייר הישראלי על התנאים לפתיחת התעלה ונעבור על זה סעיף סעיף. יתכן שיתברר כי המרחק איננו גדול כל כך. על כל פנים, הביע רצון בערב שלמחרת הדיון יהיה מפורט יותר.

כאשר התכנסנו אחר-הצהרים ביום ו' וקדמה להתכנסות זו פגישה בין שר הבטחון לבין סיסקו, שנתלווה אליו אתרטון, הציע סיסקו את הסכימה הבאה: לעבור סעיף סעיף על הבעיות הכרוכות בפתיחת התעלה ולראות אם נוכל להגיע לידי הסכמה מספקת להמשך המאמץ הזה על ידי ארה"ב, לאמור שאחרי הסיוור והגישוש הזה ביום ה' הם חזרו והעמידו את כל הדגש למחרת על ההסדר לפתיחת התעלה. על כן אפשר לומר, שהשיבה המבצעית של המשלחת היתה זו שהתקיימה ביום ו' אחר הצהרים.

היו שני סיבובים שקדמו לדיון מפורט על התעלה. הוא שמע משר האוצר על ההצעות והתביעות שלנו לעזרה כלכלית, והוא שמע משר הבטחון דיון מפורט על הבקשות התלויות ועומדות לקניית מטוסים לשנתיים התקציביות האמריקאיות הבאות. הוא קיבל את שתי הסקירות הללו, הוא לא הגיב אפילו תגובה של אישור.

הוא אמר שהוא קיבל את המסמכים ושהוא רוצה לעבור לנושא המרכזי, שהוא רוצה לדון בו. הוא פתח ואמר, כי אין צורך לדון כרגע על שליחות יארינג. הוא הסתפק בהבעת התקוה, כי ישראל תמצא אפשרות להשיב פעם בצורה כלשהי על שאלותיו של יארינג ולנקוט צעד מועיל לקידום שליחותו, שאם היא תיכשל, ייפגעו סיכויי ההתקדמות. אבל הוא הציע שנקדיש עכשו את הזמן, אחרי השיחה שהיתה בין סיסקו לבין שר הבטחון בבוקר, לדיון מפורט על הנייר הישראלי מהחודש שעבר, בנוגע לתעלת סואץ, כדי להבהיר נקודות הטעונות הבהרה. אז הוא העביר את רשות הדיבור לסיסקו.

סיסקו אמר שגישתה הכללית של ממשלת ארה"ב לנייר הישראלי באה לידי ביטוי בתגובה הראשונה הפומבית שלהם, שיש בנייר הישראלי יסודות חיוביים, אבל יש שם תביעות שלדעת ארה"ב, מצרים לא תוכל לקבל אותן. אי-כניסתם לפרטים בתגובתם בושינגטון נבעה מהרצון לחסוך לנו את הזמן למו"מ עם ארה"ב; פתיחת התעלה מחייבת משא ומתן והסכם בין ישראל ובין מצרים.

אבל אז הוא השיב על כמה שאלות, שאנחנו הצגנו לו במשך הזמן. (א) האם קהיר רצינית לגבי הסדר ביניים? תשובתו היתה: מצרים רואה בהסדר ביניים שלב לקראת הסדר כללי. הדלת פתוחה לגבי כל מרכיבי הסדר הביניים. (ב) האם מוכנה מצרים לפתוח את התעלה לשיט ולא רק כדי לנקותה ולהכשירה לשיט? תשובתו של סיסקו היתה חיובית. (ג) האם המצרים יהיו מוכנים להמשיך בהפסקת האש? התשובה האמריקאית חיובית, אולם לדעתם המצרים מוכנים להפסקת האש שלא תהיה במוצהר OPEN-ENDED. הוא אמר את זאת גם ביום ה' וגם ביום ו'. סאדאת לא יצהיר

ולא יודיע שהוא ויתר לנצח נצחים על הפעלת כוח, אפילו יעברו חודשים ושנים, ואם לא יחזיר את אדמת מצרים - הוא לא יתחייב לאי-חידוש האש. הוא אינו רוצה לפתוח באש. ארה"ב מבינה גם את החשש הישראלי, שמא כל חודש או חודשיים יעמוד סאדאת בסימן של איום על חידוש האש. ארה"ב סבורה שאפשר למצוא ניסוח אשר יגשר על פני הפער בין העמדה המצרית לבין העמדה הישראלית.

רוג'רס חזר וסיפר, שהוא הוכיח את סאדאת על קביעת שעות אפס, DEAD-LINES. הוא אמר לו: כל כמה שבועות או חודשים אתה חייב למעשה לרדת מאיזה סולם, שהרי אתה יודע שלא תוכל להצליח בחידוש האש. ברור שהנוסחה שהם חושבים עליה היא, שמדובר על הפסקת האש מבלי שייאמר שהיא הפסקת אש של קבע ומבלי שייקבע לו גבול של זמן, לאמור הצדדים מקבלים על עצמם לשמור על הפסקת האש ולעסוק במאמצים המכוונים להשגת הסדר שלום, מבלי שייאמר משהו על הנצחיות או על האחריות של הפסקת האש. ראש הממשלה שאלה: מה עלינו לעשות אם שיחות יארינג נתקלות בקושי, וסאדאת יגיד שיפתח באש? רוג'רס השיב כי איננו יודעים אם סאדאת יגיד זאת, ועל כל פנים, ספק רב אם יעשה זאת, אבל במקרה של התמוטטות שיחות יארינג, ממילא יהיו קשיים. על כן מוטב לנסות ולהסתכן במקצת. הוא אמר בכמה מעמדים: אפילו הייתם משיגים התחייבות, שלא תשיגו אותה, על הפסקת אש נצחית, אילו ראה סאדאת קונסטלציה מדינית, צבאית, פנימית, שתחייב חידוש האש, הוא היה מחדש אותה. על כן הפסקת האש מובטחת לא על ידי הצהרות, אלא על ידי המציאות הבטחונית, המדינית, הפנימית, כפי שסאדאת יראה אותה. אמר בכמה מעמדים שזה יכול להיות גם מבחן, TEST, כלומר שבהסדר הביניים יבואו לידי ביטוי כל מיני מבחנים העלולים להתעורר בהסדר כולל: מהי מידת כנות הביצוע מצד המצרים? מהי התגובה המצרית אם יהיה פינוי ישראלי כלשהו? האם מצרים תכבד את ההתחייבות שלא להכנס לשטח? מה שיתוף הפעולה שיגלו הצדדים בפיקוח ובביצוע? כלומר, זו תהיה מעין מעבדה - כך הבינתי את המושג שלו - בה הצדדים יתוודעו זה אל זה לגבי אופן הדדי, כנות ויכולת להשיג הסכם. אולי זה ישרה את השראתו על ההסדר הכולל.

הוא שאל על המרחק שאליו ייסוגו כוחות צה"ל. פה הוסבר לו, כי הממשלה בכלל לא התחייבה על שום הרחקה של כוחותיה. ראש הממשלה הסבירה לו את המצב התחוקתי שלנו. אנחנו במצב של הבהרה. אנחנו לא הגענו לשום מצב של התחייבות. בשעה זו לא התחייבנו להרחיק את עצמנו בכלל מהקו, אין אנו מוסמכים להתחייב התחייבות כזאת. אנחנו מבררים אם בכלל יש די סיכויים לעניין זה, על מנת להצדיק תיקון קווי-היסוד שלנו המושחתים עכשו על אי-נסיגה משום מקום ליד קווי הפסקת האש לפני השלום. וגם אם יתברר שיש סיכויים לכך, הוספנו שאין אנו חושבים על מרחק גדול.

במהלך הדיון הוסבר לו שיש השפעת גומלין בין מידת השתכנעותנו שהמלחמה באמת מחוסלת לבין השאלה הזאת על המרחק. שר הבטחון הסביר לו, שאילו שוכנענו שהמלחמה באמת נגמרה ושלא יהיה צורך לשוב לביצורים, לקו הנוכחי, היינו יכולים לחשוב מחשבה חופשית יותר ורחבה יותר על הרחקת הכוחות, ואילו אם אנחנו צריכים להביא בחשבון שהמלחמה תחודש - הסייגים והזהירות שלנו יהיו גדולים כל כך, שספק אם כל העניין יהיה כדאי, כי נצטרך לחסן את עצמנו פה ושם על ידי כל כך הרבה ערובות שנעניק לעצמנו, שספק אם כל העניין יהיה בעל ערך.

כאשר הם עברו על הניירות שלנו, היו כמה הבהרות כדלהלן: הסעיף הראשון - הפסקת האש. ארה"ב רוצה במכסימום האפשרי של הפסקת האש. אילו הדבר היה תלוי בה, היא בכלל רוצה שלא תחודש האש. הואיל והיא חושבת שזה איננו ניתן, היא רוצה את ההתחייבות המכסימלית שאפשר להשיג ממצרים לגבי התחייבותה המכסימלית על הפסקת אש ולגבי דבקתה המכסימלית בהפסקת אש - THE MAXIMUM ENGAGEMENT WE CAN GET FROM THEM TO THE CEASE-FIRE.

אשר לסעיף על דילול הכוחות בצד המצרי, הוא חושב שכאן יהיה קושי. ממילא המערך המצרי יהיה מושפע מהמכלול של המערך הצבאי שיסתמן, אבל במוצהר לא יסכימו לכלול התחייבות לדילול כוחותיהם בגוף ההסכם. ושוב הביא את ההנמקה שלהם. הרבה פעמים אמר, כי כאשר אמרנו לסאדאת, הנה הישראלים

טוענים כך וכך, סאדאת התנפל עליו בהתרגשות, כאילו הוא מייצג את ישראל. רוג'רס אמר לו שהוא חושש כי אותו דבר יקרה לו בישראל כאשר יזכיר פה את העמדה המצרית ויבקש שיראו אותו כמבשר ולא כמזדהה. אבל הוא סבור, שהמצרים לא יסכימו להתחייב בהסכם על דילול כוחותיהם.

אשר לאיסור הקמת גשרים, הוא סבור שזה אפשרי. אשר לאיסור עגינת אניות קרב בתעלה, הוא סבור שזה אפשרי. אשר לאמצעי פיקוח מוסכמים: הם מסכימים שצריכים להיות אמצעי פיקוח מוסכמים, אולם מבכרים לא לפרט ולפרש כרגע. הם אינם מאמינים שאפשר להגיע להסכם שיפקיד את השמירה על הביצורים בידי ישראל. אולי UNISO יעשה זאת, אולי מישהו אחר.

כאן אגב הבהירו בצורה ברורה מאד, כי כאשר אנו שומעים שמועות על אפשרות של כוחות אמריקאיים, הרי מדובר על ההסדר הכולל, וגם אז אם כולם ירצו בכך. אבל אין הם מעלים שום דבר כזה בהקשר הזה של הסדר חלקי. דהיינו, הצבת כוחות אמריקאיים באה בחשבון רק במסגרת של הסדר שלום כולל, וגם אז אם הדבר יראה לכל הנוגעים בדבר.

אשר לצוותי אחזקה ישראלים אזרחיים, אין הוא מאמין שמצרים תסכים לכך. הוא מציע, על כן, שהמצרים לא ייכנסו לביצורים, אבל הדבר יופקד בידי מטה המשקיפים לדאוג לאי השמדתם של הביצורים.

אשר לנאמר בנייר שלנו כי פעולת ישראל בביצוע ההסכם צריכה להיות קשורה בפתיחת התעלה ולא רק בניקויה, הרי תחילה אמרו שאין הם מבינים זאת. כאשר הסברנו את הנושא, שלא נוכל לקבל שני שלבים, שלב אחד שבו ינקו את התעלה ולא יפעילו בה שיט, כי אז ילחצו עלינו לנסיגה נוספת או לויתור נוסף, כאשר העולם מצפה בצמאון לפתיחת התעלה, אמרו רוג'רס וסיסקו כי *OF IT MAKES A LOT OF SENSE* - הם מקבלים את העקרון.

לגבי הסעיפים שלנו 10 ו-13, על היחס בין ההסדר החלקי לבין ההסדר הסופי - הם אמרו שאינם רואים כאן בעיה, על כל פנים לא בינינו לבינם. הסעיפים 10 ו-13 נראים להם. בסעיף 10 אנחנו אומרים שהקו שיסתמן בהסדר החלקי איננו הקו הסופי. כאשר יושג הסכם על גבול סופי במסגרת של חוזה שלום שייקבע במשא ומתן, ניסוג אל אותו הגבול. סעיף 13 אומר, שההסדר החלקי איננו פוגע בהסכמת הצדדים לקיים משא ומתן על הסדר כולל במסגרת שליחות יארינג. הוא אמר: THERE CAN BE NO CARRY-OVER, NO IMPLICATION, FROM THE PARTIAL SETTLEMENT TO THE TOTAL SETTLEMENT.

ביום ו' אמר, שאם משהו יאמר, הואיל וישראל כבר נסוגה במסגרת ההסדר החלקי, עליה לסגת לגבול הבינלאומי, ארה"ב תתנגד לכך - THE U.S.A. WOULD OPPOSE. הוא אמר שמאמצי השכנוע ההדדיים לגבי ההסדר הסופי צריכים להיות עצמאיים מן ההסדר החלקי.

כאשר הגיעו לסעיפים 3 ו-4 של בקשותינו מארצות הברית, הוא עשה מאמץ ניכר להרגיע אותנו.

"THE RE-EMPLOYMENT SHALL NOT BE WITHDRAWAL IN THE ABSENCE OF A PEACE INTERIM AGREEMENT. WE WOULD OPPOSE ANY IMPLICATION OF ANY CARRY-OVER FROM THE AGREEMENT AS TO THE TOTAL AGREEMENT. THE U.S.A. WILL NOT CONSIDER THE IMPLYING AN ISRAELI COMMITMENT TO FUTURE WITHDRAWAL TO THE INTERNATIONAL BORDER OR ANY OTHER LINE NOT AGREED TO IN THE COURSE OF THE NEGOTIATIONS".

הם אמרו: אצלכם יש התחיבות, לא לראות את הקו כסופי ולא להפסיק את השיחות עם יארינג - הרי זה משביע את רצוננו. אבל שוב לא אמר אם זה משביע את רצונה של מצרים.

בענין חציית הקו חל דוקא שינוי לרעה בין יום ה' לבין יום ו'. ביום ה' אמר: המצרים ביקשו מאתנו להתיר חציית התעלה על ידי כוחות צבא מצריים. אנחנו אמרנו להם: לא מגיעה לכם זכות זו והיא אינה נחוצה. ביום ו' אמר, כאילו דרך אגב: כמובן אם מדובר באיזה 50 או 100 חיילים, שיוכלו לעשות טקס ולהרים דגל - זה דבר אחר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בתנאי שיזמין לטקס את חברי ממשלת ישראל!

שר החוץ א. אבן:

ביחס לחציית סובייטים, יש התנגדות אמריקאית מתוך קנאות. אבל ביחס לחצייה על ידי 50 או 100 חיילים מצריים ניסה לבדוק אם יש פה איזו החלשה של התנגדות שלנו. אמרנו: לא, זהו ענין עקרוני, שאיננו מושפע על ידי הכמות, ואנו מציעים להם לא לוותר על העקרון הזה בכלל ולא להרהר במחשבות זרות כעין אלה.

אגב לזה היה איזה הד. שמענו שאתמול דיבר מקלוסקי בתל-אביב בפני כל מיני כתבים. הדברים גם הופיעו בבוקר ב-B.B.C, כאילו ישראלים מוכנים לחציית כוח צבאי מצרי, בתנאי שזה יהיה קטן וסמלי. כך אמר פה מקלוסקי; אלקין שמע זאת ומסר ל-B.B.C, והדברים הופיעו ב-B.B.C, בשעה 7.00 בבוקר, דהיינו שפירוש הודעת מקלוסקי הוא, שהפער צומצם ושהישראלים אינם עומדים עוד בתוקף על התנגדות לחציית צבא מצרי. על כן פרסמנו כבר אתמול הכחשה לכך, וגם רוג'רס תמך ברומא בהכחשתנו ואמר שאין זה נכון שקיבלתי איזה ויתור ישראלי בתחום הזה. בערב הביא גם ה-B.B.C את הכחשת הדובר שלנו. אבל ברור מה הם הרהורי הלב אצל האמריקאים על סיפוק סמלי גם של התביעה המצרית הזאת. ביום כיפור אנו מכים על חטא גם על הרהורי לב - וזהו חטא גם אם מהרהרים בדבר ואף אם אין מבצעים אותו.

על מנת שנדע על מה לא הגענו עדיין לשום הסכם, סיכמה ראש הממשלה את הרושם מהתגובות האמריקאיות והזמינה אותם לומר האם זה נכון.

האם אתם סבורים שאפשר להשיג התחיבות קבע ממזרים לא לחדש את האש? האם אתם סבורים, שמזרים תתבע התרת צבא כלשהו מזרחה לתעלה? רוג'רס אמר כי המזרים יתבעו רק נוכחות סמלית.

האם אתם סבורים כי דילול כוחות מזריים לא ייכלל בהסכם? האם אתם סבורים שהפיקוח יהיה בידי UNISO או משהו כזה? האם אתם סבורים שמזרים לא תסכים לצוותי אחזקה ישראליים במעוזים? רוג'רס אמר כן, אבל גם שסאדאת אמר לו שברור למזרים שלא יוכלו לפקוח בקווי הביצורים.

רוג'רס שאל: מה אתם חושבים? WHAT ARE YOUR THOUGHTS? ראש הממשלה השיבה, כי יש שני דברים בעלי חשיבות עליונה: (א) שמירה על הפסקת האש; (ב) היעדר זיקה בין ההסדר החלקי לפתיחת התעלה ובין החלטת 242, ובמיוחד פירוש המצרי. שאלנו את ארה"ב שאלות מסויימות, וחשוב לנו לדעת היכן היא עומדת. בהקשר זה אמר רוג'רס, שארה"ב תתנגד לנסיונות לפרש את הנסיגה כשלב נסיגה לגבול הבינלאומי או לקו בלתי מוסכם אחר.

אשר לסעיף על ההתערבות הסובייטית - הם יקחו דברים עם הסובייטים. הוא שאל אותנו, האם אנו רואים צורך להכניס את הסובייטים לעניין. הוא סבור, שהעניין של אוגוסט 1970 אין פירושו ויתור על קשירת הסובייטים בהתחיבות, אלא שצריך לעמוד הפעם על התחיבות ברורה יותר. למעשה אמר: אז היתה לי רק התחיבות בעל-פה שהם יכבדו את הסכם הקפאון (ה-"STANDSTILL") לגבי הטילים, הפעם צריך יהיה לעשות מזה דבר מחייב יותר.

שאלנו על שיט ישראלי. הפעם הם שאלו: האם תצטרכו להגשים את העקרון הזה הלכה למעשה? אמרנו שאיש לא יבין שרק ישראל אינה מפעילה את זכותה. כי ברור שהוא חשב על אבחנה בין הזכות שתאושר לבין הפעלתה, שאפשר לוותר על הזכות. אבל כאשר נלחץ, אמר שארה"ב מצדדת בשיט ישראלי בתעלה, כלומר העמדה האמריקאית תהיה שיש לישראל זכות במסגרת ההסכם להפעיל את השיט שלה בתעלה.

שר הבטחון אמר, שהמצרים אינם צריכים להתקשות להסכים להגבלת הכוחות, LIMITATION OF FORCES. אין זה ענין של פגיעה בריבונות. יש זכות ריבונית להסכים להסכם כזה. ככל שההתחייבות המצרית על הפסקת אש תהיה חלשה יותר, נצטרך להיות קרובים יותר לתעלה, וכן להיפך.

בסיכום אמר רוג'רס שבעקבות ההבהרות שהושגו במהלך השיחות בארץ, יוכל סיסקו לשוב לקהיר כדי להמשיך בבירורים. כאשר הובע חשש, שמא שוב ינוצלו הבירורים הללו כדי להקפיא את ההיענות מצדם לתביעות שלנו לרכש ולכסף הוא אמר, שהיפוכו של דבר הוא הנכון. אם יש דיון רציני על נושא כזה, זה דווקא יקל. הוא בכלל איננו מעלה את הנושא של רכש בהקשר של בעיה אחרת. אבל אם אנחנו מעלים את הבעיה כך, הרי הוא אומר שזה להיפך, זה יעזור. ארה"ב אומרת כי יותר קל להחליט על כך, כאשר ישנם מהלכים מדיניים פעילים מאשר אם ישנה מלחמה וכו'. הוא סיכם שהוא יסביר לעתונות את צאתו של סיסקו לקהיר. למחרת, כאשר נפרדתי ממנו, הוא אמר שהוא מודאג שמא הענין הזה ינופח, ולכן הוא ינסה לצנן את הדבר, TO COOL IT DOWN, שהעתונות העולמית לא תתלה בזה יותר מדי תקוות. ברוח זו גם התבטא בשדה התעופה בלוד וגם ברומא.

הוא יצא מבחינת הרוח הכללית רגוע יותר מכפי שהגיע. הוא הגיע הנה מתוח מאד ומדוכא מאד. יש לי רושם, שהוא התרשם מכמה דברים בארץ. הוא התרשם מאד מ"יד ושם". התברר מה שלא היה ידוע לי, כי כאשר אילזה קוך שוחררה על ידי בית משפט בגרמניה, רוג'רס היה התובע שהשיג את חידוש פסק הדין, והיא אמנם נפטרה בבית סוהר. תוך כדי כך למד את החומר המזעזע ההוא.

אשר לירושלים, הוא לא גילה בעצמו הרבה התעניינות לגופו של העניין, אבל שאל: האם לא תוכלו לעשות משהו? הוא לא הירבה לדבר בעניין זה בשיחות הרשמיות. אבל נגע בזה בארוחת הערב ואף התנפל על ראש העיר. על רקע זה שלחנו אותו לסייר. בשיחתנו בדרך אמר: האם לא תוכלו לעשות מבחינת יחסי ציבור דבר שיעקור את הרושם, שאתם רק דואגים לפיתוח היהודי, לשיכון היהודים, כאילו אתם רוצים ליצור מצב שנוצרים ומוסלמים לא יוכלו לחיות בירושלים? כפי שהוא יודע, הואתיקן מודאג מזה - לא שיש איזו פגיעה במקומות הקדושים, אלא שיש רושם שאין אתם רוצים שישאר פה ציבור נוצרי. ואם אינכם עושים שום דבר כדי למנוע זאת - עשו דבר, ואם אתם עושים דברים - פרסמו אותם. זה היה עוד לפני הגיעו לרומא.

אגב, בכל מגעינו עם הואתיקן, אין הוא מדבר על המקומות הקדושים אלא על מעמדם של הנוצרים פה, על האופי הפלורליסטי של האוכלוסיה: האם אין סכנה לאופי הפלורליסטי של האוכלוסיה? בדרך עדינה אפשר לפרש את השאלה כך: האם לא החלטתם שתהיה יודאיזציה מוחלטת, שלא יהיה כאן פלורליזם אלא שתהיה אחדות?

ראש הממשלה ג. מאיר:

הוא נגד גיור.

מזכיר הממשלה מ. ארנון:

הוא נגד הקלות בגיור.

שר החוץ א. אבן:

סיסקו אמר מהמרפסת: יש פה הרבה בניה, A LOT OF BUILDING IS HERE GOING ON. עברנו רק בחלק המערבי של העיר. אמרתי לו: OF A LOT. BUILDING IS DEVELOPING IN WASHINGTON אבל בשולי הדיונים המרכזיים ישנה תביעה מאתנו להרגיע את הגורמים האחרים בענין ירושלים. הוא טען אתמול בבוקר, שחסיין ביקש ממנו, ובעיקר לא חוסיין אלא שר החוץ הירדני סאלח, לעזור להם לערוך דיון במועצת הבטחון על ירושלים. רוג'רס אמר שהוא המליץ נגד זה, הוא התנגד לזאת.

במהלך הבירור נאמר לו, שאנחנו עושים עבודה על גיבוש פתרונות והצעת תכניות לפתרון בעית הפליטים. כאשר נפרד מאתנו אמר, שרצוי כי נמשיך בזאת, כי אין הוא יודע מה יהיה עם יארינג. אין רוצים להעסיק את יארינג בהסדר החלקי. יארינג עלול לקום ולהתפטר ולסלק את עצמו, וזה יהיה רע. WE WILL FIGHT IN THE GENERAL ASSEMBLY אבל הוא התנבא שם רק לשחורות, ואנחנו ניפול בנופלים. צריך שיארינג יפעל. ואם יתעורר המצב הזה, עלינו לדאוג איך "לתדלק" את יארינג. רוג'רס מציע שנעסיק אותו בענין הפליטים. על כן אם שמע שיש לנו תכניות בענין זה, אמר: אל תרפו מהדבר הזה. והוא אמר שאם יגיעו ימות המשיח ויהיה הסכם עקרוני על התעלה, הוא לא ירצה שסיסקו יהיה המביא והמוציא. אולי נציע לכם, לשתי הממשלות, למנות אישיות בינלאומיות מוסכמת עליכם.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

בינלאומית או אמריקאית?

שר החוץ א. אבן:

בינלאומית, כדי שאמריקה לא תצטרך להיות גם המבצעת. היא רוצה להיות הקובעת את ההסכם. המצרים אומרים, שעלינו ללחוץ עליכם ושאתם תעשו כל מה שאנו נאמר. אחרים אומרים, שאנו עושים כל מה שאתם אומרים. אמרתי, כי לכשנגיע למצב המעשי, עלינו להגיע דוקא למשא ומתן ישיר, כי יהיה זה

מגוחך שנגיע לדיון על שטחים או על פירוז או על אי-חצייה וכדו', מבלי שאנשים יודעי דבר ייפגשו ביניהם. על כל פנים, ביקשנו אותו שלא לעורר את הנושא הזה. קודם כל, לא הגענו עדיין לשום הסכם ויש לנו ערעור על כל הצעה של מהלך עקיף נוסף.

בסיכום אין אני יודע אם הם מאמינים באפשרות של הסדר חלקי או לא. אבל הם מאמינים בצורך של תנועה. מאד לא רצו לצאת מכאן באוירה של קפאון. שנית, בבירור אתם על הנייר שלנו ניתנו באמת במספר דברים תשובות קרובות יותר למה שרצינו, מאשר אלה שבאו במסמך שהביא לנו ברבור לפני עשרה ימים. המסמך ההוא לא היה כזה. או שעשו מאמץ נוסף או שהמסמך ההוא היה מסויג יותר. על רקע זה היו מוכנים לומר שצומצם הפער על ידי השיחות כאן.

סיסקו מקיים עוד היום את פגישותיו עם סאדאת ועם ריאד. בעתונות שלנו ישנה הנחה כזו שהוא חוזר לירושלים. אני לא קיבלתי רועם כזה. קיבלתי רועם הפוך, שהוא מתייצב השבוע בושינגטון, ומשם נשמע על התרשמויותיו.

שר החקלאות ושר הפיתוח ח. גבתי:

ובפריז ובלונדון.

שר החוץ א. אבן:

הוזכרו כאן פריז ולונדון. רוג'רס דיבר מעט מאד על לונדון. הוא דיבר הרבה יותר על מצוקתה של ארה"ב, שכל הגורמים בעולם אומרים שתגובת ישראל על דברי סאדאת היא קשוחה. הוא אמר לי זאת.

שר המשטרה ש. הלל:

על איזה דברי סאדאת?

שר החוץ א. אבן:

מפברואר ואילך. הוא מבחין הדדירות. אמנם הוא ראה הדדירות כל הזמן. בארוחת הערב אמר לי: "לפני שנה כל העולם תמך בכם". אני זוכר כי גם לפני שנה אמר לי שכל העולם אינו תומך בנו. עכשו אחרי התגובה הזאת, שנראית לו כבלתי מתקבלת על הדעת הוא אמר: אמנם אוהבים אתכם, אבל איש אינו חושב שאתם צודקים בענין זה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איני יודעת מה יאמר כעבור שנה.

שר החוץ א. אבן:

עובדה היא, שהם עשו הכל כדי "למכור" בעולם שני דברים: (א) את תכנית רוג'רס; (ב) ואת התורה שישראל היא קשוחה. עשו זאת באירופה ועשו זאת באמריקה הלטינית. ולפעמים הם מצליחים בכך. הם אומרים לא רק בתורכיה, אלא גם בהולנד ופה ושם, שתכנית רוג'רס היא תכנית טובה ושהתגובה הישראלית על דברי סאדאת היא קשוחה.

ישנה פעילות צרפתית רבה על מנת להביא את שש המדינות בשוק המשותף להתבטאות למעשה לטובת תכנית רוג'רס. הצרפתים מוותרים על זכות בעלים ומביאים את תכנית רוג'רס על ניסוחיה. המומחים למזרח התיכון בשש הממשלות חיברו נייר, שהוא כמעט כולו שואב את השארתו ואת ניסוחיו מתכנית רוג'רס, THE OLD BOUNDARIES WITH MINOR CHANGES, או משהו כזה, דהיינו הגבולות

הקודמים עם תיקונים קלים. הם מנסים להביא את השרים של שש המדינות לידי אימוץ המסמך הזה. אנחנו באנו במגע מאד נמרץ עם כל הממשלות, במיוחד עם שרי החוץ, תוך ריכוז מאמץ מיוחד בגרמניה, שטענה כל הזמן שלא תקבל הגמוניה צרפתית, וכן גם בהולנד, שגם שם שר החוץ טוען כל הזמן, שצרפת אינה מייצגת את המזרח התיכון, וכן גם עם איטליה. אתמול הבטיחו לנו גם של וגם מורו, שלא יאמצו את התכנית הזאת. על כל פנים, האפשרות שהם לא יעשו זאת היא הבוקר גדולה יותר מאשר היא נראתה לנו שלשום. מורו שלח אלי הודעה שלא לדאוג. הוא הופתע מכל הנייר הזה. הוא סבור שהשש צריכות רק להחליף דעות על בעיות בלתי אירופאיות, אבל לא לגבש עמדות. הוא יזמין את האיש שלו, שהשתתף בחיבור הדבר הזה. אבל כבר ביקש את שגרירנו למסור לי, שאין מקום לדאגה ושהם יימנעו מגיבוש עמדה משותפת.

לגבי גרמניה, ראש המשלחת הסוציאליסטית שהיתה פה ונר, אמר שהוא יפעל בעניין זה, הוא אמר שלא ירשה ל"צלופח" הזה (של) לספר לו מעשיות.

שר העבודה י. אלמוגי:

לא בכל מקום מדברים כך על שר החוץ.

שר החוץ א. אבן:

הוא מתחייב לתרום את חלקו למניעת נזק בבריסל. אגב, הביקור שלהם כאן היה מוצלח מאד. ההתרשמות שלהם היתה מאד חשובה.

של אמר שלא רק שיתמוך במניעת גיבוש עמדה כזאת, אלא גם יבוא באוגוסט לישראל.

על כל פנים, אנחנו נתמיד בפעולתנו בכיוון זה, אבל לנו צריך להיות ברור, שזוהי יוזמה צרפתית נמרצת והיא מתמדת ופעילה. וודאי היא שואבת השראה רבה מכל מיני צדדים. הפרדוקס הוא, שצרפת שהתנגדה למושג, שהקהיליה האירופאית צריכה לעסוק בדברים מדיניים, אלא אם כן מדובר על דברים היוצאים מן הכלל, היא דוקא מזמינה את השש להתבטא בצורה מפורטת יותר מאשר התבטא איזה שהוא פורום של האו"ם. שימו לב שלא מועצת הבטחון ולא העצרת ואפילו לא ארבע המעצמות - לא הגיעו לשום כניסה מפורטת כזאת לענין של "שינויים קטנים" ושל הגדרת הגבולות, של פירוזים וכדו'. דוקא הקהיליה של השש צריכה לפעול את הפעולה הזאת על פי השראה צרפתית!

כאמור, הפעולה נמנעה לעת עתה ובצורה די נמרצת. אבל יש לזה כמה סימנים, שהפעילות מצד צרפת בשטח זה תימשך. אבל יתכן שהמשבר הכספי בלאו הכי ידחה הצדה כל דיון אחר, כי נתגלו סדקים רציניים ביחס השש על הרקע של המדיניות הפיננסית.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אעיר רק מספר הערות. בכל אופן, אני חשתי בזה, שרוג'רס היה ממש שבור מההזדמנות שנתגלתה לו, לפי הערכתו, שהנה אמריקה חוזרת למזרח התיכון. אמנם עוד אין להם יחסים דיפלומטיים עם מצרים, אבל הם יוסיפו עוד נציג שלהם במצרים, והמצרים יוסיפו עוד נציג שלהם בארה"ב, והמצרים מאד רוצים שהאמריקאים יהיו שם. הם גם מאמינים, שהיחסים בין המצרים ובין הרוסים אינם אידיאליים, וסאדאת פשוט שפך את לבו בפניהם: אין הוא בכלל חייב לרוסים שום דבר. הוא משלם את המשכורת של האנשים הרוסיים הנמצאים במצרים, הוא משלם להם הוצאות אש"ל, הוא משלם בעד הכל ואינו חייב להם שום דבר.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

צריך לשלוח לשם את ועדת גבתי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הוא מסתדר אפילו בלי גבתי.

שר הסעד מ. חזני:

הוא צריך את הכסף האמריקאי כדי לשלם לרוסים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

העיקר הוא, מה שחשוב יותר, שרוג'רס מאמין לכל

זה.

עוד דבר - כאשר עמדו ביום ששי כבר ללכת אמרו:
זה עניין לעוד חודשים רבים, זה לא יסתדר מהר והמדובר הוא על ההסדר החלקי.

אנחנו ביקשנו עוד שני דברים: (א) שהפעם, אם זה יגיע לאיזה הסכם שלא יהיה, זה כמו בהפסקת האש הקודמת עם ה-"STANDSTILL", שהרוסים אמרו אחרי כן שלא דיברו אתם שזה היה איזה פטנט אמריקני והם הרוסים אינם אחראים לכך, אלא שהפעם זה צריך להיות מפורש וכתוב, שהרוסים הם חלק בעסק הזה. את זה הוא קיבל. (ב) אחרי כן הועלתה השאלה: האם האמריקנים יראו את עצמם כאחראים בכלל לכל העסק הזה? הרי הם השושבין. הם מבינים שהם יצטרכו לעשות משהו, אבל לא היה הדבר ברור מה.

כדי שיהיה לגמרי ברור, אני רוצה לחזור על מה

שאמרתי בסוף:

"I CAN ONLY REPEAT THE INSTRUCTIONS WE HAVE FROM THE GOVERNMENT ON THE PRINCIPLES AND AGAIN, I MUST EMPHASIZE THAT WE HAVE NO AUTHORITY TO SPEAK ABOUT THE WITHDRAWAL OF ONE MILE. THE GOVERNMENT HASN'T DECIDED AND WON'T UNTIL IT SEES THE PRINCIPLES ARE ACCEPTED, AND THAT THERE IS SOME MORE AGREEMENT, I DON'T CARE HOW YOU CALL IT, THAT WE ARE ASSURED THERE IS NO HAVE SOME SHOOTINGS, NO CROSSING OF EGYPTIAN MILITARY ACROSS THE CANAL. THAT WE THERE, A SMALL MECHANISM, I DON'T CARE WHAT GROUP IT IS, ENGINEERS OR SOMEONE NOT DESTROYED. AND IF WE CIVILIAN GROUP THAT WILL SEE TO IT THAT THE BAR-LEV LINE IS YOU WILL SUPPORT US THAT THIS DOES HAVE YOUR ASSURANCE, AND YOU HAVE SAID SO, THAT KNOW WHAT MY COLLEAGUES SAY OR THE NOT COMMIT US TO ANYTHING ELSE, I DON'T GOVERNMENT SAYS, I DON'T CARE WHAT SADAT SAYS, BUT SADAT MUST KNOW THAT YOU ACCEPT OUR POSITION THAT THIS CARRIES WITH IT NO COMMITMENT WHATSOEVER".

עברנו סעיף אחרי סעיף. אמרתי: על פי הניסוח שלכם אתם אומרים, שאתם מבינים מה שישראל אומרת, אבל אנחנו רוצים להבין מה שאתם אומרים. לו היה לו קצת חוש הומור, הייתי מספרת לו המעשה בהרשלה מאוסטרופולי, הבא ומכריז בבית-הכנסת: "מי רוצה בנופת צופים"? אבל כיוון שאין לו חוש הומור, אמרתי לו דברים ברורים וחזרתי על כך. אמרתי: סיסקו נוסע למצרים, אבל אין לו רשות למסור שם הצעה בשמנו. אני יכולה להגיד ולחזור ולהגיד, שאלה הם העקרונות שבלי מילויים ישראל לא תלך לשום הסדר. אין אתה יכול להגיד שישראל החליטה לזוז מהתעלה. אין החלטה כזאת. הממשלה לא החליטה החלטה כזאת. ולאחר שהממשלה תחליט בענין זה, נצטרך ללכת לכנסת. זהו המשטר שלנו. איני יודעת מה יעשה סיסקו. אבל פעמים אחדות הובהר לו בנייר הזה היטב, שאין לנו סמכות להגיד לו "לך והגד שאנחנו נזוז מהתעלה" ושיש החלטה של ממשלת ישראל שנוזז. אין החלטה כזו, זה לא היה ולא נברא. כל המנדט שיש לנו הוא להבהיר אתכם דברים, ולאחר שנגיע אתכם לנקודות הסכם, נביא את הדברים לממשלה ולכנסת. ביחס לנקודות אחדות הם כאילו הסכימו. אבל עומדות עכשו לפנינו השאלות העיקריות: הפסקת האש, אי-לוחמה, אי-חציית התעלה על ידי כוחות צבאיים, UNISO. זוהי מלה, שכל הילדים אצלנו

צוחקים ממנה. מה הם יעשו אם המצרים כן יחצו את התעלה? הם ידווחו לאו-טאנט, שהמצרים כן חצו את התעלה. ומה יהיה אז? זה לא יעזור לנו.

הם יאמרו את דבריהם, ואנחנו הבהרנו מה הן בדיוק הסמכויות שלנו, ולא יותר מזה.

שר המשטרה ש. הלל:

האמריקאים הודיעו שלאחר הבהרות נוספות הם החליטו לשלוח את סיסקו לקהיר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה היה די מגוחך והם היו די נבוכים, כאשר פתאום כאילו עלתה על דעתם המחשבה הזאת, שאולי יחזור סיסקו למצרים. אלא מה עושה הקדוש ברוך הוא? הכניסו לנו את גליון "מעריב" ושם קראתי לו מה שאמרו בבוקר בקהיר, כי פקיד בכיר אמריקאי אמר שסיסקו יחזור לקהיר ושפקיד בכיר מצרי אמר שהוא יתקבל שם בברכה. זאת אומרת שזה היה מסודר מקודם. הם היו נבוכים ולא אמרו שום דבר.

שר המשטרה ש. הלל:

זה עונה על חלק מהשאלה שלי. אבל לא יכולתי למצוא, לא בדיווח של שר החוץ ולא בדיווח של הממשלה, באיזו נקודה הדברים ברורים להם יותר או קל להם יותר על הנשמה משהיה להם קודם לכן. אילו הייתי אמריקאי והייתי משתתף במשלחת כזו, האם יכולתי לומר שעכשו קל לי יותר על הנשמה מתוך אינטרפרטציה אמריקאית? האם יש דבר כזה או איננו?

ראש הממשלה ג. מאיר :

איני יודעת. אבל בסופו של דבר הוא אמר שזה יקח

זמן.

שר העבודה י. אלמוגי :

הם החליטו מראש, שצריך להיות להם קל יותר על

הנשמה.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

לא היתה לי אפשרות לקרוא את הפרוטוקולים. אעשה זאת אחרי הישיבה. אבל רוצה אני להעיר הערות מספר על סמך הדין וחשבון והפגישה המקרית אצל שר החוץ.

ראשית כל, חסרה לי בדין וחשבון של שר החוץ הערכת סיכום. גם ראש הממשלה לא כיבדה אותנו בהערכת סיכום. היה כאן רוג'רס והיתה משלחת אמריקאית גדולה, והיא ביקרה בכל ארצות ערב. מהי הערכת הסיכום מהביקור הזה? האם יש משהו בכך, או שאין בזה ולא כלום? נדמה לי, שמתבקשת מאליה כי בממשלה תיעשה איזו הערכת סיכום על הביקור הזה. היו שיחות, שיחות רבות שנמשכו הרבה שעות, ולגבי שיחות מדיניות אלה הן שעות רבות מאד. מה היה הסיכום? האם מפטירין כדאשתקד? או האם חל איזה שהוא שינוי?

בהיעדר הערכת סיכום אני יכול לומר מה שנדמה לי, כפי שאני התרשמתי באותם הרגעים. אחרי שאשמע הערכת סיכום, אולי אשנה את דעתי. אבל נדמה לי, שהביקור הזה הוא התחלת מערכה הסברתית מצד ארה"ב בעימות עם ישראל. זוהי התחלת מערכה ולא סוף מערכה ואף לא אמצע מערכה, היות והם רוצים לצאת למערכה הסברתית גדולה, שהם מסוגלים להביא לידי הסדר של שלום, אלא שישראל

בנוקשותה אינה רוצה להיענות לזה. לכן הביקור הזה עם "הפומפה" הגדולה הזאת ועם שובו של סיסקו חזרה לכאן ולכאן. אחרי כן יבואו לארה"ב. לארה"ב יבואו עם הילה של מאמץ כביר שנעשה על ידי מזכיר המדינה וכל הפמליה שלו ושהם שמעו דברים טובים פה ושם, אבל אוזנה של ישראל אינה קשובה לכל זה. איני יודע עד כמה יש לזה ערך, בשעה שלוחשים באוזני כל אחד ואחד, גם באוזני: הרי אם תתחדש המלחמה, תבואו כעבור עשרה ימים אלינו שנבוא ונציל אתכם.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

הוא הסביר, שהכוונה לרוסים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אתם אינכם יכולים לומר שזה רק עניין שלכם, זה עניין שלנו כמו שלכם.

נדמה לי, שזוהי בעצם רק התחלה של מערכה הסברתית גדולה מצד ארה"ב. איני יודע ואולי אין זה נכון מה שאני אומר, כי אני שומע את הדברים רק מפי כלי שני או שלישי. אבל לי נדמה, שזוהי בעצם התחלת המערכה. לכן אני שואל: מה באמת הסיכום שלנו, ומה אנחנו עושים אחרי הביקור הזה? הביקור הזה איננו ביקור קל. ארה"ב השקיעה בזה הרבה מאמצים, ונשלחו מכתבים מנשיא ארה"ב לפלוני ולאלמוני. אני חושב, שזהו מבצע גדול מצדם ושבעקבות המבצע הזה תבאנה מצדם עוד פעולות. ולכן צריך לסכם מה זה ואיך אנחנו נתקדם.

שנית, עוד לא הספקתי לקרוא על המערכה המדינית באירופה. קראתי רק מספר סיכומים ממשרד החוץ שלנו. ונדמה לי, שמשרד החוץ שלנו קיבל את הערכת רוג'רס, ששם הכל מדורדר והכל בכי רע. דהיינו, זוהי הערכה של משרד החוץ שלנו, שבכל מדינות אירופה היחס כלפינו הוא שלילי בהחלט. אם זה כך, פירוש הדבר שהמערכה הזאת על ידי האמריקאים נעשית גם באירופה. ויתכן שהביקורים של

רוג'רס בבירות אירופה באים כדי לחזק את המערכה נגדנו. מה הן הפעולות שאנחנו עושים נגד זה? יש לפעמים דברים, שאין להם אולי ערך רב, בכל זאת מבחינה הסברתית הם יכולים לתת משהו. אמרתי לשר החוץ שאנו מאחרים דברים אם זה לוקח יותר מדי זמן. הנה שבעתי שלורד קרטון, המחבר של מסמך 242, מפרסם איזו הודעה פומבית. אמנם פטרסון אומר, שהוא ניסח בהחלטה זו כל נקודה וכל פסיק.

שר החוץ א. אבן:

זהו האדריכל ה-25 של ההחלטה. אברהם גולדברג טוען לזכות בעלים, כן גם ג'ורג' בראון ואחרים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אולם יש לשאול מה המשמעות של SECURE BORDERS. אם לורד קרטון מפרסם הודעה פומבית, שבה הוא מציע לכנס בג'ניבה ועידה של ארבע מדינות המזרח התיכון הנוגעות בדבר, נדמה לי שהיתה צריכה לבוא למחרת הודעה מאתנו, אם לא בשם ראש הממשלה, הרי בשם שר החוץ: אדובא ואדובא. בכל שלוחות התעמולה היינו צריכים להודיע, שאנחנו רוצים שיבוא למשא ומתן ישיר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

שמי יבוא?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הוא מציע שתבאנה לוועידה: ישראל, ירדן, מצרים

וסוריה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

פלוס עשר החברות הלא קבועות במועצת הבטחון.

שר החוץ א. אבן:

כל חברי מועצת הבטחון פרט לארבע המעצמות.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

ראיתי פרסום, שהוא מציע לכנס את ארבע מדינות

המזרח התיכון.

ד"ר י. הרצוג:

רוסיה יצאה נגד זה.

שר העבודה י. אלמוגי:

מהלורד הזה אל תצפה להצעות טובות.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

היתה הצעה של פולברייט על חוזה הגנה עם ארה"ב.
למחרת היינו צריכים להודיע: אדרבא ואדרבא.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל פולברייט לא אמר רק זה. הוא גם אמר על איזה גבולות הוא מוכן ללכת בחוזה ההגנה. האם אתה מוכן ללכת על הגבולות של פולברייט?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אבל הוא דיבר על חוזה הגנה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבל אינך יכול לבחור מכל הודעה של מישור רק מה שנעים לך ואת היתר לזרוק.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

במלחמת הסברה עושים זאת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אתה רוצה שממשלת ישראל תגיד "אדרבא ואדרבא"? אין היא יכולה להגיד רק לפסוק אחד "אדרבא ואדרבא".

שר הדתות ז. ורהפטיג:

עכשו לגבי הותיקן והעדויות הדתיות. נדמה לי, שמבחינה זו אפשר היה לעשות יותר משהננו עושים. ראשית כל, העובדות שהם מפרסמים אינן נכונות. אני מסכם עכשו בשביל משרד החוץ מה קיבלו במשך השנים מאתנו הכנסיות הנוצריות והמוסלמיות. כל התזכירים של הבישופ רעיה ואחרים אינם נכונים. דוקא האוכלוסיה הנוצרית בירושלים גדלה בארבע השנים האחרונות ב-4,000 נפש. באותן ארבע שנות שחרור של ירושלים נבנה בירושלים עוד מסגד חדש ועוד

כנסיה נוצרית חדשה. הולך ונבנה סמינר חדש לכמרים. כל אלה נעשו בארבע השנים הללו. העדות הדתיות קיבלו מאתנו בשנים האלה כסף רב, משבצים הרבה בנינים דתיים ויש תנועה גדולה אצלם. בכל אופן, אם נפרסם את העובדות כמו שהן, יתברר שהבכתי שלהם איננו מוצדק והוא רק מלאכותי.

היתה כאן משלחת של WORLD COUNCIL OF CHURCHES שהשתתפה בהנחת אבן הפינה של הסמינר הארמני. קודם כל, הם כתבו אלי, שכל ההבטחות שהבטחתי להם לפני ארבע שנים קויימו ואין להם שום טענה. נכון הוא שיש התחרות בין ה-WORLD COUNCIL OF CHURCHES ובין הוטיקן. ל-WORLD COUNCIL OF CHURCHES יש יותר אינטרסים בירושלים מאשר לוטיקן, כי היוונים האורתודוקסים נמנים עליהם. הם טוענים נגדנו: מדוע אתם מנהלים שיחות רק עם הוטיקן ולא אתנו?

יתכן שאנחנו צריכים לעשות בענין זה הרבה יותר משהננו עושים. בכל אופן, עד כמה שמשרד הדתות יכול לעזור בחומר, נעזור. יש לנו שליח באיטליה, הנוסע ממקום למקום ומסביר. בכל מקום הוא מתקבל בזרועות פתוחות. לא מכל הצדדים מתבטאים כלפינו בטענות, נשמעים גם קומפלימנטים רבים, ויתכן שצריך לנצל זאת ולפרסם גם את הקומפלימנטים. דוקא באירופה יש כר נרחב לפעול נגד ההסברה הזאת של חוגי הוטיקן. האינטרס שלהם הוא בהחלט נגד ההשתלטות הערבית. פרשת צרפת-אלג'יריה אינה מגבירה בהחלט את הסימפטיה לענין של השתלטות יחידה של הערבים כאן. יתכן שהיינו צריכים להקדיש גם באירופה יותר מאמצי הסברה. אמנם אין זה אותו הכוח כמו ארה"ב. אבל דרך אירופה באה גם השפעה על ארה"ב.

יתכן שההנחה שלי היא נכונה, שהמסע האמריקאי הזה הוא ראשית מערכה להסברה תעמולתית. וודאי אם יש דברים ממשיים, שבהם אפשר להגיע לידי הסדר זה או אחר, היינו צריכים לשמוע על כך יותר פרטים, היינו צריכים לשמוע אם יש יותר סיכויים לכך. לא שמענו הערכת סיכום.

ועוד הערה - פעם הערתי זאת דרך אגב, ואמר אז שר הבטחון, שיש לדבר על כך לגופו של ענין. אמרתי: אני רוצה כי נקבל פעם בישיבת הממשלה בתור שכזו או בישיבתה כועדת שרים לעניני בטחון נקבל תמונה איך אפשרית במציאות נסיגה חלקית עם שמירה על המעוזים. כהדיוט בענינים אלה, איני יודע איך אפשר לעשות זאת. אני יכול להבין שאפשר לזנק ממרחק קרוב חזרה לתעלה. אבל לאחר שמפנים מעוזים, איך אפשר לא לתת למצרים לחצות את התעלה איזה לילה ולהשתלט על מספר מעוזים - את זאת איני יכול להבין. הייתי מאד רוצה לשמוע על כך אם ניכנס לאיזה הילוך של הסדר חלקי. כי כאן המפתח למצב. אם נאמר שאין אז אפשרות לשמור על המעוזים וצריך לחסל את הקו הזה, זה יכול להיות דיבור אחר. ואם זה אפשרי, איך זה אפשרי? נדמה לי, שאנחנו זכאים לשמוע איזה תיאור על ענין זה ומה הן האפשרויות.

השר י. גלילי:

רוצה אני להעיר הערה לסדר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

חשבתי שהסדר הוא תקין.

השר י. גלילי:

אני מציע שיבוש של הסדר השיגורתי.

כאחד החברים, שצריך להשתתף בדיון, אני מרגיש את עצמי במצב בלתי רציני. כי איני חושב, שהדיווח ששמענו מספיק, כדי לחוות דעה על הבעיות המתעוררות לאחר הויכוח הזה, ביחוד כשישנו הפיתוי של העיון בסטנוגרמות, על מנת שנהיה כולנו במצב של שוויון לפחות בקריאת התעודות. אני רוצה להמשיך לשמוע תשובות בהירות מפי החברים שהשתתפו בשיחות לגבי התגובות האמריקאיות על

עשרה נושאים מוגדרים - הן בנושא הסדר הביניים והן בנושא ההסדר הכולל. מתוך התמונות האלה תשתקף גם תמונת המצב של יחסינו עם ארה"ב.

אני רוצה להזכיר, שיש מספר בעיות ומספר נושאים, שגם לנו אין תשובות עליהם ושלא יכולנו לתת עליהם תשובות לאורחים. אנחנו לא החלטנו בענין הטווח של הזות כוחות צה"ל. לא חיווינו דעה לעצמנו בענין מעבר של צבא סמלי. לא גיבשנו דעה בענין אופי הפיקוח. לא חיווינו דעה לעצמנו מה יקרה במפרץ, ולא רק לאורך התעלה, במקרה של תזוזת הכוחות; זוהי שאלה שתתעורר ללא שום ספק.

אני מרגיש את עצמי במצב בלתי בהיר בנוגע לחלקה של ארה"ב בנושא הזה של הסדר הביניים ומה תהיה מידת האחרייות שלה.

לכן, אני מציע לאפשר לחברים לעיין תחילה בסטנוגרמות ולאחר זה לקיים את הדיון, אלא אם לראש הממשלה ולשר החוץ ולשאר החברים שהשתתפו בשיחות ישנה הצעה בדבר החלטה היום, שיש בה איזה צורך מדיני. אם ישנה הצעה להחלטה כזאת, נדון עליה לפי מצב המידע שיש לנו. אבל אם אין חיוניות בהחלטה הזאת היום, אני מציע לקיים את הדיון לאחר העיון בסטנוגרמות ושהיום נחליט רק בדבר אחד, ביחס לדיון בכנסת. אני חושב, שמבחינה ציבורית אנחנו במצב, שאין עוד לדחות מסירת הודעה בכנסת, שלפי בקשת הממשלה נדחתה קודם לכן, עד לאחר צאת המשלחת האמריקאית מכאן. עכשו יש בזה גם צורך הסברתי מול הדברת האמריקאית והשתיקה שלנו. לדעתי, אנו צריכים להחליט על כך שראש הממשלה תמסור הודעה בכנסת ויש לאפשר דיון בדין וחשבון על השיחות. אבל כאן אני מציע לדון על השיחות עם האמריקאים לאחר שכל השרים הרוצים בכך, ואני משוכנע שכולם ירצו בכך, יוכלו לעיין בסטנוגרמות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אשר לסדר - אני חושבת, שהממשלה צריכה להחליט אם היא ממשיכה עכשו בהבהרות. על דעתי לא עלה שנקבל היום אילו שהן החלטות.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

אף על פי שאני סבור, שהיה לנו הרבה יותר נוח לדון בעניין לאחר שנקרא את הסטנוגרמות, רוצה אני להתנגד להצעתו של ישראל גלילי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

להכין את הסטנוגרמות לפני כן אי אפשר היה. כי גמרנו רק בליל שבת, בשמונה בערב.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

שום דבר לא קרה בינתיים.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

יש לי שתי הערות כלליות מאד. הערה אחת: איני בטוח אם אנחנו צריכים לקבל היום החלטות על מרחקים ועל כוחות אמריקאיים.

שר הבטחון מ. דיין:

אני בטוח, שאיננו צריכים לקבל.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

השיטה, שלא לקבל החלטות לפני הזמן, היא בסך הכל

נבונה.

גם אני קורא עתונים. אני בין אלה, שהם בהחלט שבעי רצון מהביקור של רוג'רס ושל סיסקו. אני רוצה להסביר מדוע אין צריכים להביא עדיין את העניין לכנסת ומדוע צריך להשאיר את הערפל הסימפטי שיש לגבי ישראל. איני סבור, שעשינו ויתורים של ממש. אני חושב, שעל קצת חילוקי דעות שיש בינינו ובין המצרים אפשר לגשר בניסוחים. לא כל חילוקי הדעות הם כאלה, שהם נמדדים במפות. ישנם כאלה שאפשר להתגבר עליהם על ידי ניסוחים. מה ייצא? ייצא אחד משני הדברים האלה: או שנגיע להסכם, או שנרוויח עוד מספר חודשים של משא ומתן. בשני המקרים לא נפסיד שום דבר.

אם מותר לייעץ, אני ממליץ לא להביא בימים אלה

לכנסת את עמדתה של ישראל.

ראש הממשלה ג. מאיר:

קודם כל, אנחנו צריכים להחליט אם אנחנו ממשיכים

בהבהרות. עניין הכנסת עומד לחוד.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

אם אין מסכמים היום בממשלה, אפשר לעשות זאת

בשבוע הבא.

ראש הממשלה ג. מאיר:

החלק הראשון בהצעתו של גלילי אומר, לא להמשיך עכשו בחילופי דברים. הכוונה בהחלט אינה לקבלת החלטה. אין על מה לקבל עכשו החלטה.

שר הבטחון מ. דיין:

אני רוצה להציע לגלילי שיפור בשיבוש ושעכשו נמשיך בבירור רק במידה שיש להוסיף דברים להבהרה, במידה שאינם בפרוטוקולים. כי היתה ארוחת ערב וגם בה נפגשו, ורוג'רס לקח את ראש הממשלה הצדה. איני מתכוון לדיווח מפורט. למשל, ראיתי את הפרוטוקול שהם ערכו, ומה שכתוב שם אינו כולל את הכל.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מה שיש לנו, אינה הסטנוגרמה שלהם. הבחורה שלנו רק תקתקה את הסטנוגרמה שלה.

שר הבטחון מ. דיין:

היא נחמדה והיא רק תקתקה, אבל מקריאות הביניים של אלון ושלי בפרק האחרון אין שם אף מלה. אני אומר זאת לדוגמא. איני מציע להאריך עכשו את הדיון, וודאי לא להכנס לדיון מדיני שהוא צריך להיות לאחר שכולם יקראו את הסטנוגרמות. אבל הבאתי רק דוגמא האומרת שהיו פגישות ארוכות במשך היומיים וגם כאשר תקראו את הסטנוגרמות, יהיו דברים שלא באו בהן לידי ביטוי. אני כשלעצמי מוכן לחכות לדיון הבא. אבל אני רוצה לומר, שהסטנוגרמה אינה ממצה את הכל.

שר הממשלה ש. הלל:

האם אפשר להציע שידברו היום אותם החברים הרוצים לדבר ושנקבע השבוע עוד פגישה?

ראש הממשלה ג. מאיר:

מי בעד זה שנפסיק עכשו את חילופי הדברים?

מ צ ב י ע י ם : 5 בעד ההצעה, 5 נגד ההצעה. לא נתקבלה החלטה לא לקיים היום את הדיון בשיחות.

שר הפנים י. בורג:

יש לי שלוש שאלות:

(א) מה נשתנה לפי דעת ראש הממשלה על ידי הביקור והאם יש לכך איזו השלכה בנוגע לתחזית? מה לפי הערכתה הצעדים הבאים שלהם או הצעדים שאנחנו נידרש להם ואיך זה מתבטא מבחינת לוח הזמנים?

(ב) עוד לא שמענו מה הוגש בענין אספקת נשק. אבל האם הענין של בקשה לאספקה נוספת של נשק על פי חוזה לשנה, שנתיים או שלוש, שוודאי עוד נשמע פרטים על כך, האם על זה יהיה משא ומתן מקביל, או שזה יהיה באותה מסגרת של השיחות או בנפרד? כלומר: האם גם כאן יכולים הם להשתמש, כמו שעשו הרבה פעמים בעבר, בדרך של "גזר ושוט"?

(ג) לא נעים לי לדבר על כך, אבל אין לי עצה אחרת. בהתיעצות בסיעה שלנו וגם בפורום תנועתי אחר, לא פומבי - הפעם זה הלך איך שהוא ללא הדלפות, נטו כמה חברים, ביניהם גם מספר חברי כנסת - נודע שבכל

הקומפלקס הזה של דילול הכוחות שלנו ושל נסיגה חלקית, שכל העניין הזה שנוי במחלוקת גם במטה הכללי. איני יודע ולא רציתי לשאול את האומרים זאת: מי אמר לך ומה אמרו לך? אבל אתם יודעים, שיש לפעמים ומתחילים בדיבור וזה גם יכול להתפתח לרינון. אני חושב, שאנחנו צריכים להיות כולנו מאד אלרגיים בעניין זה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אלרגיים למה?

שר הפנים י. בורג:

אלרגיים לזה שמתחילים לרנון כאילו יש חילוקי

דעות במטה הכללי.

שר השיכון ז. שרף:

איני חושב שיש מקום לדבר על כך.

שר הפנים י. בורג:

אני מניח, שהדיון הזה הוא במסגרת של ועדת שרים לענייני בטחון. ועוד: אין אני ידוע בתור אדם האוהב לחטט במיוחד. אבל אני שואל את השאלה הזאת, על מנת שנטכס עצה כדי למנוע שיווצר כאן איזה כדור שלג, איזה AVALANCHE שאיש אינו יכול לראות לאן יתגלגל. לכן שאלתי את שאלתי. לא שאלתי, האם יש חילוקי דעות במטה. זה טבעי. אלא שאלתי מה אנחנו יכולים לעשות ושהרמטכ"ל ימסור כאן דברים מה דעת המטה, כפי שהובטח לנו, שלפני שהולכים להחליט בעניין זה, נשמע את דעת המטה.

ראש הממשלה ג. מאיר :

זה כן, לפני שעומדים להחליט.

שר הבטחון מ. דיין :

בעקבות מה שאמרתי קודם בענין הצעה לסדר היום של גלילי, אני רוצה לומר כמה דברים, שהתרגמתי מהם וששר החוץ גם עמד עליהם, אבל אני רוצה להדגיש אותם בקצרה.

ראשית, בשאלת עצם פתיחת התעלה - היתה תקופה, שהיתה לי הכרה או הערכה, שהאמריקאים מעוניינים בצורה זו או אחרת בתעלה סגורה. אין לי מנוס - ואין אני מתאבל על כך - אלא להכיר בעובדה, שהאמריקאים עזבו את חשבונם הכולל, ובין שתי האפשרויות - בין סכסוך פתוח ותעלה סגורה לבין סכסוך סגור ותעלה פתוחה, הם מעדיפים סכסוך סגור ותעלה פתוחה.

זה מתקשר לשאלה שניה, למידת הנכונות למעורבות, או במקרה שארצה להציג את הדבר בצורה פוזיטיבית יותר מבחינה אמריקאית - לאיזו שהיא עמדה של נוכחות אמריקאית, שהיא תיצור אם גם לא קונפונטציה צבאית, אבל משקל לעומת הסובייטים. אולי בגלל המצב הפנימי בארה"ב, אולי בגלל שיקול אחר - אין הם מעוניינים בזאת, והם רוצים להיות מחוץ לעסק הזה. וזה עד כדי כך, שכאשר מדברים על הסדר כולל, הם אומרים שבהסדר כולל הפיקוח על הפירוז בסיני וכדו' יהיה של ארבע המעצמות, אמנם כולל האמריקאים, אבל גם כולל הסובייטים והאחרים ושאלו האמריקאים רוצים להכנס פה עכשו באיזה שהוא ענין שיחייב אותם, אין הם רוצים להכנס כאן באיזו שהיא פעולה, חוץ מפעולה דיפלומטית בווינגטון כלפי הסובייטים. היות ואין הם רוצים להפגין אוזלת-יד, מוטב להם שהסכסוך לא יגיע למצב כזה, מאשר שהוא יגיע למצב כזה והם יצטרכו להגרר אליו בניגוד לרצונם, או להוכיח אוזלת יד. אין הם רוצים "מגרשים" פה, אין הם רוצים איזה שהוא סדק, שבו יוכלו להכנס לסכסוך זה.

ודבר שלישי: שר החוץ אמר, וראש הממשלה הדגישה זאת במיוחד - איני יודע אם האמריקאים עשו זאת, אבל התפתחות כזו תיצור רקע נוח לטענות נגדנו. יכול להיות שהאמריקאים באמת מאמינים בכך, בכל אופן הם סבורים, כפי שהם הציגו את הדברים - ואנחנו חייבים לשמוע את זאת - כי יש להם הזדמנות לשפר את מצבם במדינות ערביות שונות ויש להם הזדמנות לחזק את מעמדם במדינות הערביות, שבהן הם נמצאים, כגון ירדן, סעודיה ולבנון, דהיינו במדינות אלה לחזק את מעמדם, ובמצרים לשפר את מעמדם. איני יודע אם הם באמת מאמינים בכך. אבל כך הם מציגים את הדברים.

בהקשר זה יש דבר חמור יותר, כפי שאני מבין את עמדתם, ואת זאת לא תמצאו בפרוטוקול. לא נוח להם, כאשר הם באים לקהיר כדי לשפר את מעמדם שם, כאשר מציגים להם למשל רשימת נאומים של קציני צה"ל, ש"הנה התעצמנו בחודשים האחרונים, וכל זה בא מארה"ב וכן הלאה והלאה, שמעולם לא קיבלנו כל כך הרבה נשק ושנחנו נתגבר על המצרים בכל דבר". וזה צריך להיות "המרבד האדום" שלהם בקהיר. בקהיר אין ההסבר הזה פופולרי. אין אני בא בטענות אל עצמנו. אנחנו צריכים להציג בפני הציבור שלנו את הדברים כפי שאנחנו רואים אותם.

(עד כאן רשם י.מ. - מכאן ר.ש.)

הדבר החמור ביותר, לדעתי, אצל האמריקנים הוא

בשני דברים:

(א) השכנוע המלא שלהם או הראיה הקיצונית שלהם כלפי מצרים, שמה שלא יהיה - מצרים אינה מוכנה לוותר על דונם אחד, או על אינץ' אחד. זוהי עמדה שממנה סאדאת לא יזוז, והאמריקנים מבחינה זו מוכנים ללכת אחריו או להבין אותו, או לתמוך בזה. כל מיני הסדרים, אבל שום שינוי בגבולות, וזהו זה. על אדמה מצרית הוא לא מוכן לוותר. מוכן לגרש את הרוסים ולקבל את האמריקנים (כמובן במרכאות כפולות), אבל שום ויתור על אדמה מצרית, אפילו לא סנטימטר אחד.

זה ענין של קודש.

על כן, זוהי הצגה חמורה של מצב חמור, עם הזדהות אמריקנית כזו או אחרת של עמדה זו. אי אפשר להתעלם מזה.

(ב) אני התרשמתי קשה מאד מעמדתם בקשר להמשך אספקת מטוסים לנו; בעיקר בשיחה עם סיסקו, שזה היה הנושא העיקרי שעליו הרחבתי אתו את הדיבור, והוא לא קשור בהסדר החלקי, כי בנייר שלנו לגבי ההסדר החלקי ענין הנשק לא מופיע. בענין זה היתה לנו שיחה מפורטת, ואם אני הבנתי נכון מה שהוא אמר, הרי הוא אמר - בהסכם סופי ומלא של שלום, ארה"ב מוכנה לעשות אתכם הסכם של אספקת נשק לטווח ארוך; הסכם מדיני, הסכם כזה או הסכם אחר. בהסכם חלקי - לא. אני כאן קשרתי את זה לאיזו שהיא נסיגה מהתעלה וכו', ואמרתי לו: בעוד חודש אנו נימצא במצב דה-פקטו שהנשק לא בא לארץ, אם אתם לא מספקים תוספת; אנו נמצא למעשה, בענין מטוסים, במצב של אמברגו.

שר החוץ א. אבן:

הם אומרים שעמדתם, עד להסדר הכולל, מנוסחת במכתבי הנשיא אל ראש הממשלה.

לקראת היציאה אתמול, אמר רוג'רס: אנו נשמור על מאזן הכוחות, אבל הוא אומר שלדעתו מאזן הכוחות הוא סביר, הוא בסדר. על כן, אני לא מדבר על העמדה המוצהרת שלהם, אלא על חוזים לאספקת מטוסים. ולדאבוני הרב, גם בשיחה השניה והכוללת לא ראיתי סימנים לכך - אולי בשיחות שלא נוכחתי בהן, אבל באלה שהייתי, לא ראיתי איזה שהוא סימן שהם יאמרו כי הם מוכנים לספק לנו מטוסים, או אפילו לאשר לנו הכנסת הזמנות לביח"ר; ואנו בחודש מאי עומדים במשלוח המטוסים האחרון. יש דברים שהם הסכימו עליהם בזמנו - סקיהוקים עם מוטיבציות שלנו, שעקב כך יגיעו ב-1972 וב-1973.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

סקייהוקים עוד מגיעים לנו 15 לעוד 3-4 חודשים.

שר הבטחון מ. דיין:

אם נשאיר את העמדה העקרונית שלהם, כשהם אומרים: אנו נשמור על מאזן הכוחות, האמירה ישנה, אבל למעשה פרט לתשובה החיובית שנתנו לנו, באותה מידה שהיא חיובית, לפני שחזרנו לשיחות, בדצמבר, כשיברו על 12 פנטומים ו-20 סקייהוקים, תשובה חיובית נוספת לתשובה ההיא לא קיבלנו מהם.

אינני רוצה להעסיק את הממשלה במספרים. אבל די אם נדע, שז-120 סקייהוקים שביקשנו, 82 לא אושרו; מ-54 פנטומים - 42 לא אושרו. לא שמענו הבל-פה מאז ועד עכשו; איזה שהוא רמז על נכונות לאספקה בפועל של מטוסים לנו לאחר אותו לוח זמנים שהם נתנו בשעתו, שהוא מבחינת הפנטומים מסתיים בחודש מאי ומבחינת הסקייהוקים, בגלל מוטיבציות והזמנות, יש כאלה שצריכים לבוא בתאריכים מאוחרים יותר. אבל כל זה אינו חורג מהתשובה החיובית שלהם מדצמבר, כשאמרו: את זה ואת זה תקבלו. ומאז לא קיבלו מהם שום תשובה חיובית.

הנושא הזה עלה בצורה יותר מפורטת, אבל פחות בעלת משקל בשיחות בין סיסקו וביני - בצורה אולי פחות מפורטת, אבל יותר בעלת משקל בשיחות הכוללות של ראש הממשלה ורוג'רס. ולדאבוני, גם בשיחה השניה לא שמעתי רמז שהם מתחייבים על תוספת אספקה.

אני חושש לעניין הזה משלוש נקודות: האחת, לגופו של עניין, למערך חיל האוויר. הכל תלוי בתקציבים ובמספרים, אבל אם לא נקבל, לא נקבל. השניה, המצב המדיני-העובדתי שיוצר, שלא מקבלים מטוסים, ועולם כמנהגו נוהג, ונכנס לשיגרה כזאת, לשיגרה של אין מטוסים ואחר כך נצטרך לחזור ולהניע את המנוע מהתחלה. השלישית, בעיקר אני חושש מזה, שהם יבטיחו למצרים שכל זמן שאנו

לא נלך לקראת הסכם המוסכם על מצרים, הם ילחצו עלינו ולא נקבל מטוסים נוספים. אולי בשאר הדברים לא יבטיחו, אבל לגבי מטוסים אני חושש לאפשרות כזאת. היא היתה והיא יכולה להיות שוב. בעיקר כאשר מצד אחד הם רוצים לשפר את מעמדם במצרים ומצד שני, המצרים מציגים כדבר השלילי ביותר מבחינת היחסים בין ארה"ב ומצרים את אספקת המטוסים לישראל.

אני רוצה להרחיב את הדיבור איך אצלם זה מסתדר טוב עם העובדה, שהם מקבלים נשק ללא גבול ואנו לא צריכים לקבל. זה מסתדר אצלם טוב מבחינה זו, שאנו לא נענים לתכנית רוג'רס.

כך שבשיחות האלה, הרושם וההרגשה שלי לא שופרו, אלא להיפך - התקשו עוד יותר. אני חושב, שאנו צריכים לעשות כל מה שניתן בידינו וכל מה שיש בכוחנו לעשות כדי לשנות את המצב ולהביא לזרימה זו או אחרת, להסכמה אמריקנית לאספקת מטוסים נוספים במספרים כאלה, שהם יסכימו ובלוח זמנים שהם יסכימו, אבל לא להגיע בעניין זה להקפאה.

הדבר האחרון שברצוני לומר הוא, שאם באמת הרושם שלהם ממה שמצרים מוכנה, או למה שהם יכולים להביא את המצרים אינו נכון - ואני חושב שהוא אינו נכון; אני חושב שהמצרים דיברו אתם דברים שנעים היה להם לשמוע, כאשר המגמה העיקרית של המצרים היא לבודד את ישראל מארה"ב; ומוכנים לצורך זה לשיר להם זמירות שונות, שהם שונאים את הרוסים ואוהבים את האמריקנים, וגם לעשות הרבה דברים. לדוגמא, שר החוץ ציין זאת, כאשר רוג'רס נשאל - כאשר סאדאת אומר שהוא מוכן לעשות שלום, ובלבד שסנטימטר אחד לא יילקח מאדמתו, האם אינו מזכיר בכלל נסיגה ישראלית מסוריה, מירדן, ירושלים, הבעיה הפלשתינאית? אמר רוג'רס: הוא לא הזכיר זאת; אולי הוא אומר, בטעות, וזה לא משמעותי, אבל הוא לא הזכיר זאת. כך שהרושם של רוג'רס הוא שבאמת סאדאת מוכן לעשות הסכם אם נסכים לחזור לגבולות הקודמים עם מצרים, מבלי להתנות זאת בהסדר ברמת הגולן. אני איני חושב שבמערכת היחסים בין סוריה ומצרים, היום דבר זה הוא אפשרי. ויש עוד דוגמאות כאלה.

ובכן, אם סיסקו יחזור לשם וינסה לדבר אתם תכלית או ביזנס, או באיזו שהיא הזדמנות אחרת - יתחילו להופיע גם דברים, שברושם הראשון אולי לא היו ניכרים, תתחיל לעלות קיצוניות נוספת והרבה נושאים שלא עלו קודם לכן עלולים לעלות עכשו; ואז אנו נזכה לפניה חדשה. רוג'רס לא יבוא לסיכוב נוסף, ספק אם סיסקו יבוא, אבל לדבר אתנו יכולים גם בושינגטון וגם השגריר כאן.

נזכור שבפתיחה שלהם הם אמרו: ב-99% אנו מסכימים לנייר שלכם על הסדר חלקי עם מצרים. נזכור גם שבשעתו מקלוסקי אמר, שהנייר הישראלי יכול להיות כבסיס למו"מ עם המצרים, ואחר כך הם נסוגו מזה. שמעתי ברדיו את הודעתו האחרונה של רוג'רס באיטליה; אני חושב שהיא נכונה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הוא עושה כאן משהו שהוא אינו מבין, או שזוהי בכוונה אחיזת עיניים, או שהוא מבין. הוא אומר כל הזמן - ישנן ארבע נקודות עליהן הסכימו שני הצדדים: (א) שניהם מסכימים לפתיחת התעלה; (ב) שניהם מסכימים שזהו הסדר ביניים; (ג) שניהם מסכימים שהמצרים יפעילו את התעלה.

שר הבטחון מ. דיין:

הדבר האחרון היה - אי-חידוש פעולות האיבה, לא פחות ולא יותר; בכל אופן לא פחות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

איני יודעת אם זה מה שהוא מבין, או זה מה שסיסקו שם בפיו. יחד עם זאת, אחרי שתי השיחות הוא אומר לי: זה עוד רחוק. אני לא התעלפתי ואמרתי: כמובן, זה עוד יקח זמן רב. הצעתי לו איזו הצעה, הוא התלהב

ממנה, אבל בוודאי לא יבצע.

שר הבטחון מ. דיין:

הניסוח האחרון של רוג'רס ברומא הוא כזה שמבחינת השקפות יסודיות אני על כל פנים סבור, שאנו יכולים להזדהות אתו. לא חשוב שנסיעתו של סיסקו נקבעה קודם לכן, אבל הוא אומר: סיסקו יבוא למצרים ויציע את הדברים למו"מ.

עכשו, נניח שהמצרים "יזרקו אותו מכל המדרגות" ויגידו לו: לא; אז התוצאה לא תהיה שהוא יגיד למצרים: אתם אינכם בני אדם ואי אפשר לדבר אתכם; אבל הוא יבוא אלינו מחדש עם הצעות אחרות, שלא מבוססות על ארבעה דברים אלה, אלא על דברים אחרים הרבה יותר קשים לנו. ואז תעלינה מחדש השאלות שבינינו לבין ארה"ב, ובמסגרתן בוודאי קיימת שאלת אספקת הנשק.

לכן, לו הייתי סבור באמת שמחר עושים הסכם חלקי עם המצרים, המתחות יורדת ויכול להיות שאז יהיה קל יותר לדבר עם ארה"ב על נשק נוסף - הייתי רואה זאת בפחות חומרה. אבל היות ואני חושש שהוא יחזור עם תגובה שלילית להצעות אלה, אני רואה את זה כנושא העיקרי והקשה ביותר ביחסים בינינו ובין ארה"ב, שצריך לעלות בפגישה זו.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

אני רוצה לחזור בקצרה על מה שכבר אמרתי - אני חושב, שהרושם שנוצר אחרי הפגישות פה עם נציגי ארה"ב הוא בסך הכל רושם די חיובי לישראל, וגם התוצאה המעשית אינה רעה כל כך. אני יודע, שעדיין רב המרחק בינינו ובין מצרים לגבי הסכם ביניים, אבל יש עכשו סיכוי שהוא לא יכוסה באש, אלא כמה חודשים יתנהלו שיחות.

אני מאד ממליץ, שאנו לא נקלקל את הרושם הזה. אם האמריקנים אומרים, שהושגה קצת יותר הבנה - אני לא מציע שאנו נחזור על דבריהם, אבל גם לא שנסתור אותם, גם כלפי דעת הקהל באירופה, גם בארה"ב ואפילו כלפי מצרים עצמה. אני הייתי מאד מעדיף, שבשבועות אלה נדבר, כפי שאומרים, "עם הלשון בין הלחיים" - נדבר באופן מאד מאופק ולא נסתור רושם זה.

אני בין אלה המאמינים, שהסדר ביניים הוא באמת הדבר הרצוי ביותר לכל הצדדים, ובעיקר לישראל; ואם לפני בוא רוג'רס היה רושם כי סיכוי זה פג ונמוג ואינו קיים - דוקא התגובה האמריקנית האופטימית אינה לרעתנו ואינה לרעת העניין. ומה שקרה בסך הכל הוא דבר הטעון עידוד ולא הרס ולא ביטול.

על כן, אני מציע לעצמנו לא לסתור את האמירה האמריקנית. אני יודע, שאנו לא יכולים לחזור עליה בלב שלם, כי נדמה לנו שהפערים עדיין די רחבים, יותר מאשר רוג'רס הודיע ברומא; אבל גם לגבי מצבנו באירופה וגם בארה"ב, רושם זה הוא רושם חיובי.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

נדמה לי, שנשתי הבחינות - גם מבחינת היחסים ההדדיים בינינו לבין ארה"ב, גם מבחינת המצב באיזור - הטיפול של המגמה ללכת לקראת הסדר הביניים או ההסדר החלקי, הוא דבר חיובי מבחינה ישראלית. לפי דעתי, יש לנו עניין גם בתהליך של המו"מ בנושא החלקי, וגם בהסדר החלקי, אם אפשר יהיה להשיגו.

מבלי שאני קראתי את הסטנוגרמה, אבל מהדו"ח שנשמעתי - נדמה לי שבשני ענינים מהותיים, בנושא של הסכם הביניים יש על כל פנים לא זהות, אבל קירבה מצד ארה"ב לגבי העמדה שלנו. זה בנושא של אי-חציית התעלה על ידי כוחות מצריים-סובייטיים...

השר י. גלילי:

פרט לכוחות צבאיים סימליים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

סובייטיים לא, אבל מצריים - כוח סימלי.

השר לקליטת העליה נ. פלד:

גם מבחינת היחסים ההדדיים בינינו ובין ארה"ב, וגם מבחינת המצב באיזור; כי אם כל אחד מאתנו מביא בחשבון שאם השיחות בנושא זה ייכנסו למבוי סתום, בשעה שהסיכויים להניע את הגלגלים של המו"מ הכולל אינם נראים כל כך ורודים לגבי העתיד הקרוב - אנו כאן לא ניכנס למצב שיהיה בו גם עימות מדיני מחריף והולך עם ארה"ב וגם סכנה של עימות צבאי באיזור.

אלה שני הדברים שאנו מעוניינים להמנע מהם

ולמנוע אותם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לשר ורהפטיג היתה טענה, שאין הערכה. אני מבכרת שההערכות תהיינה אחרי שחברים יקראו את הסטנוגרמה. למשל, גם ע"י שמיעה ישנם הבדלים בהערכות. אני לא בעד זה שאנו נגיד כי יש משבר ואין תקווה וכו' וכו', אבל באותה מידה אני מבקשת מהחברים לא להסביר שבכלל הגיעה כבר הגאולה.

לפי הערכתי - וזה לא מה שאני רוצה - אני גם כן חושבת שלו יכולנו להגיע לסידור החלקי הזה, כפי שאנו רוצים, זה נותן לנו בכל אופן חופש לזמן מה לדון על צרות רוג'רס; הוא עוד לא זנח את התכנית שלו; אמנם

כבר בסוף, הוא אמר לי בשיחה בין שנינו בפניה: בכל זאת צריך למצוא איזו דרך לשארם-א-שייח' שסאדאת יוכל להגיד שזה שייך לו, ויהיה מה שאתם רוצים. עניתי: אדרבא.

אם שמתם לב, אני בדברי אמרתי: לא איכפת לי מה שסאדאת יגיד. אמרתי לו זאת גם בשיחה של מספר רגעים בינינו: לי לא איכפת; הוא יכול לתאר זאת כנצחון הגדול ביותר למצרים. מה שחשוב לי אלה שני דברים - מה שיהיה באמת; ומה שאתה, אחרי שיהיה הסכם בינינו, תאמר לסאדאת מה באמת יהיה. הוא יכול להגיד שהוא גירש את צה"ל מהתעלה; לא מעניין אותי כל מה שהוא יגיד בשביל הפרסטיז'ה שלו, אבל מה שחשוב לי זה שבינינו לא תהיה אי-הבנה ושאתה תגיד לסאדאת שבין ישראל ובינך אין חילוקי דעות, שהדברים יהיו כך וכך. זה מה שחשוב לי.

ולפי דעתי, לצערי הרב, זה עוד רחוק. שני האישים האלה בעיני מצטיירים כך: סיסקו הוא המבלבל; רוג'רס הוא עורך-דין, ועל כן הוא חושב שעל הכל אפשר להתגבר ע"י פורמולה.

אין זה כך שבענין אי-חידוש הלוחמה יש בינינו הסכם. כלומר, גם הם רוצים שלא יהיה חידוש הלוחמה, אבל זה שיובטח לנו, ואיך יובטח לנו - זה עוד לא. למשל, הוא סיפר שאמר לסאדאת - הדבר הטוב ביותר זה כמו עכשו; אל תגיד שום דבר; כך יהיו הדברים. הבט מה מצבך - אמרת שלושה חודשים, לא חידשת את האש; אמרת עוד שלושה חודשים, לא חידשת את האש; לבסוף יתחילו לא להאמין לך, לכן כדאי שלא תגיד שום דבר. ואת זה הוא מוכן "למכור" לנו, שאנו נסמוך על כך שהדברים יישארו בצורה זו.

שר המשטרה ש. הלל:

הפסקת אש בלתי מוצהרת שדיברו עליה לפני שנה.

השר י. גלילי :

היתה הצהרה של סאדאת שהוא לא התחייב בהפסקת אש.

ראש הממשלה ג. מאיר :

אמרתי : זה לא שהוא לא אמר שום דבר ; זה שהוא אמר - הפסקת אש אינה קיימת, אבל מתי אני אחדש אותה, זה תלוי בי. כך שאין המצב שהוא לא אמר שום דבר - לא שעברו התאריכים והוא שותק - הוא לא שותק. זה דבר אחד.

דבר שני - אין זה כך, לצערי, שהגענו לידי הסכם שלא תהיה חצייה. אני לא אומרת שהאמריקנים רוצים שתהיה חצייה. הם בכלל אומרים : אנו רוצים כל הדברים הטובים שאתם רוצים בהם, אבל אלה המצרים וחשובה להם הפרסטיז'ה. מה איכפת לכם? 50 אנשי צבא; שיהיה סמל; שיהיה דגל; שיהיה טקס. זה רחוק ממה שאנו רוצים.

על כל פנים, אנו איננו רוג'רס ואנו איננו צריכים להשתכר ממלים. לו היינו צריכים להגיע להסכם עם האמריקנים - אינני יודעת מה היה. אבל הם אומרים כך - לו חשבנו שהנייר שלכם הוא בכלל קשוח ואין לנהל על בסיסו שום מו"מ, לא היינו הולכים לזה. אבל אנו משוכנעים שהוא יכול לשמש בסיס, אלא שהמצרים....

אני לא רוצה לנבא, אבל אם לא ייצא מזה שום דבר - אני מוכנה לנבא שזה לא יהיה מכיוון שהמצרים לא הסכימו למה שאמרו האמריקנים וחשבו שהוא סביר, כי אם הישראלים, עוד פעם הישראלים. אבל דיה צרה בשעתה, אם תהיה צרה.

אשר לדברי השר דיין, בענין נשק - הוא אמר: אם יהיה הסכם, יהיה הרבה יותר קל. דברים אלה אינם מחממים את לבי. אני חושבת שבענין נשק אנו חייבים במרץ עכשו לעבוד בושינגטון, כאילו אין שום דבר אחר; איני יודעת אם נצליח, אבל צריך שהם יהיו תחת לחץ חזק בענין זה.

אני מבקשת שניזהר משני הקצוות - לא להוריד את השמיים ארצה, אבל גם לא להפליג לירח. המצב הוא באיזה מקום באמצע. באיזו מידה הוא למעלה או למטה, זוהי כבר הערכה אישית של כל אחד. אחרי שהחברים יקראו את הסטנוגרמה, יהיה להם גם כן יותר קל להעריך, כי מה שנאמר ואיך נאמר, יש גם לזה חשיבות.

אני יכולה לתאר לעצמי איך סיסקו יבוא ויבלבל את הדברים, ולבסוף יהיה שהם רוצים איזה דברים קטנים. אבל השאלה היא, אם בעינינו דברים אלה יהיו קטנים או גדולים.

דבר נוסף - לדעתי, אנו בצרה עם הכנסת. השכל מחייב שלא צריך עכשו להגיד בכנסת שום דבר. מספיק שבאים אל ועדת החוץ והבטחון, ויהיה דיווח על מה שהיה, ובעצם לא השתנה דבר. אמרנו גם עכשו - לא זזים. לזה צריכים החלטה וכו'. אבל אני מבינה שבגין רואה בעצם המחשבה או בעצם ההבהרות האלה כאילו אנו פשענו וחטאנו, והוא בוודאי לא ייתן לנהוג כך.

בשבוע שעבר הוגשו מספר הצעות דחופות לסדר היום, והנשיאות דחתה אותן. אולם, ביום רביעי הקרוב הם יכולים להעלות הצעות רגילות לסדר היום בנושא זה. איני יודעת מה הן תהיינה.

מזכיר הממשלה מ. ארנון:

הנה הן לפניך.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רואה שהנושא הוא: הסדר ביניים ונסיגה

מהתעלה.

אני מבינה, שח"כ בגין נאם נאום בועדת החוץ והבטחון שמאד השפיע על רוג'רס והוא מיד שינה את דעתו... אבל מהפרוצדורה בכנסת אין להמלט. על פי הקונסטיטוציה, הם יעלו את זה ואני אינני יודעת מה לעשות. נניח שאפשר להוריד את ההצעה מסדר היום, אבל מה ייצא מזה?

שר המטרה ש. הלל:

להעביר לועדת החוץ והבטחון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

טוב, אבל צריכים להגיד איזה דברים. גם תשובה להצעה לסדר היום צריך לתת. המסקנה תהיה שהנושא יועבר לועדת החוץ והבטחון, היא דנה בזה, היא מקבלת את כל האינפורמציה והיא תמשיך לדון בזה. אבל צריכים גם להגיד משהו במליאה, ופה אני באמת במבוכה, כי לא הייתי רוצה להגיד לא כך ולא כך. הייתי רוצה שנשתוק עד שסיסקו ישוב או הנה או לווינגטון, עם הבשורות הגדולות והטובות שיביא לנו מקהיר.

שר הבטחון מ. דיין:

אני אינני רואה את הקושי, מדוע אי-אפשר בכנסת לומר, שאנו הצגנו השקפות מסויימות ואת ההשקפות האלה אנו מסרנו או רוצים למסור לועדת החוץ והבטחון. זהו נושא בטחוני ואיננו רוצים לדבר עליו בכנסת. כאשר נשמע את התגובות להשקפות אלו, או שנדחה אותן על הסף, או אם תהיה לנו הצעה - נבוא לממשלה ולכנסת.

אינני רואה קושי לומר לכנסת: בעיניי בטחון איננו רוצים לדבר במליאה, ואת העקרונות נעביר לועדת החוץ.

ראש הממשלה ג. מאיר:

כלומר, בכנסת לא לומר לגופו של ענין שום דבר?

שר הבטחון מ. דיין:

אפשר לומר: אנו שוחחנו על השקפתנו בענין ההסדר החלקי, בעקבות הודעתה החיובית של ראש הממשלה בכנסת, עליו קיבלנו את הסכמת הכנסת. היה בירור מפורט מה השקפתנו והיא ביסודה ידועה, ואנו מוכנים להוסיף ולדון בה עם ועדת החוץ והבטחון, כי היא קשורה בנושאים בטחוניים ואיננו רוצים לדון בה במליאה.

ח"כ בגין יכול אז לקרוא כל מה שהיה בועדת החוץ והבטחון - יעשה זאת. אבל את קבלת אישור מהכנסת לדיון בהסכם חלקי; רוג'רס היה פה; היתה אתו הבהרה ואת תפיסתנו אנו מוכנים לומר לועדת החוץ והבטחון.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

ברצוני לומר מספר דברים, כמעט באותו תוכן כמו השר דיין, אבל אולי בצורה אחרת. הודעת ראש הממשלה האחרונה היתה לפני כמה חודשים. אני מבין עתה את דברי ראש הממשלה, בצדק, שאסור לא לחמם ולא לקרר, ולכן אפשר לומר: בינתיים אין לי מה להוסיף על הודעתי האחרונה - את יכולה גם לצטט אותה ויכולה שלא לעשות זאת. אם את מוסרת הודעה, זה לא יכול להיות כך, אבל אם את משיבה להצעות לסדר היום, או אם שר החוץ משיב, זוהי הדרך הפשוטה ביותר; המלה האחרונה למשיב, ואין על זה ויכוח. אולי בשבוע הבא הם שוב יעלו את הנושא לדיון, אם כי איני יודע אם זה אפשרי, כי בזמן פעולתה של הכנסת אין אוספים חתימות. אבל נדמה לי שהדרך הטובה ביותר היא להשיב שאין מה להוסיף על אשר נאמר.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אפשר רק להוסיף - כי ח"כ בגין בוודאי יעלה את ענין קווי היסוד - כי חזקה על הממשלה שלא תעשה שום דבר נגד קווי היסוד. אם תהיה לה הצעה באיזה ענין, היא תבוא לכנסת.

אני רואה כאן שח"כ סנה הגיש הצעה: יוזמה ישראלית לפתרון שלום של המשבר במזרח התיכון.

השר י. גלילי:

אני רוצה להזכיר לחברים - ומאד מבקש להעמידני על טעותי אם אני טועה - שיו"ר הכנסת, בפתיחת מושב הקיץ, אמר במליאה כי לאחר יציאת המשלחת בראשות רוג'רס, תימסר בכנסת הודעה מדינית על ידי ראש הממשלה.

אני חושב, שהמנעות ממסירת הודעה מדינית ביוזמתנו תיתן מקום לטענות ולהאשמות של התחמקות ופחדנות.

נקל להוכיח שהכנסת לא אישרה את סמכות הממשלה לנהל מו"מ על הסדר חלקי, שיש בו אלמנט של הזזת כוחות מהתעלה; כי בנאום ראש הממשלה מ-9 בפברואר מדובר על כך, שאנו מוכנים לנהל מו"מ על הסדר נפרד מסעיפים אחרים ומן השלום. אבל לא היה כלול שם כל אלמנט שהוא של אבנטואליות של הזזת כוחות מהתעלה. ויש פה טענה נכונה, כלומר יש פה ערעור על עצם סמכות הממשלה לברר. עוד לא על סמכותה של הממשלה להחליט על נסיגה, בלא הכנסת.

הטענה שאת העקרונות אנו נמסור לוועדת החוץ והבטחון היא מיותרת, שהרי העקרונות כבר נמסרו לה. יתר על כן, הם אף התפרסמו. הם נמסרו לארה"ב והיא יכולה אחרי השיחות האלה לדבר עליהם, לא במסמך מטעם ישראל ולא במסמך שבכתב, אבל היא הולכת לספר עליהם למצרים.

העניין הוא בטווח די עמוק של בירור, ואני חושב שאין סיבה מספקת להמנע מלספר בכנסת על דברים כהווייתם, ולא מעבר לזה. למשל, אפילו לו ראש הממשלה רצתה - לא יכולה היתה לספר לכנסת בעניין טווח הנסיגה, כי לא היתה על זה החלטה בממשלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

גם אין החלטה בממשלה על נסיגה, לפחות לא באופן

פורמלי.

השר י. גלילי:

נכון, ישנה החלטה בממשלה על בירור הכולל הזזה מסוימת של כוחות במערכת נסיבות ותנאים מסויימים.

הוא הדין לגבי הפיקוח וסדריו. אנו לא קבענו עמדתנו לגבי סידרי הפיקוח. אנו אמרנו דבר ברור בתכלית, כשמש בעיצומו של יום - סידרי פיקוח מוסכמים. ואין כוונה לבוא לכנסת ולהכנס בפירושים של סידרי פיקוח.

איני חושב שיהיה גילוי של איזה שהוא סוד שלא התפרסם ולא ידוע לאמריקנים ולמצרים. ומוטב שהכנסת תרשום לפנייה את הודעת ראש הממשלה, מאשר יבואו אלינו בטענות של התחמקות, של העמדה בפני עובדות וכיו"ב.

אני חושב, שגם מבחינה מדינית אין נזק בכך, כי הויכוח ממילא יהיה גם בעקבות הצעות שונות שיעלו אותן על הדוכן כהצעות לסדר היום של חברי כנסת. זה יכול להיות בכל יום.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

בכל יום אי-אפשר.

השר י. גלילי:

אז בכל יום ד' בשבוע.

לכן, החשש שלי אומר לי, שבמצב הקיים, ומפני שזוהי התחלת מושב הקיץ, אני חושב שהממשלה תצא מדיון כזה בכנסת מחוזקת יותר בסמכות, מאשר בהסתבכות של הסרת ההצעה הזאת מסדר היום מטעמים פורמליים.

ח"כ בגין, במאמרו ב"מעריב" טוען, שאנו מפרים את קווי היסוד, את חוק יסוד: הממשלה, את שבועת האמונים של שרי הממשלה. איני יודע מדוע אנו צריכים להמנע מלעמוד מול הטענות האלה בכנסת ולצאת בסמכות של הכרעת רוב הכנסת.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

אם אתה אומר זאת בפומבי מעל במת הכנסת - אתה כבר העברת הצעתך למצרים.

השר י. גלילי:

לא; גם סיסקו לא הוסמך להעביר למצרים.

שר העבודה י. אלמוגי:

אפשר גם לומר, שהאמריקנים לא הוסמכו להעביר.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לבעיה זו יש כמה נקודות מוצא. הכנסת - לו אני הייתי חבר כנסת שלא יושב בממשלה, הייתי חושב זאת לשערוריה אחת גדולה, שהאמריקנים יודעים משהו, המצרים יודעים, כל העולם יודע, העתונות בארץ יודעת (וממקורות פנים) ולכנסת אי אפשר לומר דבר.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

האם ועדת החוץ והבטחון במקרה זה אינה הכנסת?

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לדעתי, לא. יש גבול כמה אפשר להתעלל בכנסת. אנו בדרך כלל נוהגים יפה עם הכנסת, ואני לא הייתי מציע בנקודה זו לנהוג כפחדנים הבורחים מהדיון. לא פוחדים מח"כ בגין, לא פוחדים מאף אחד. כל מה

שעשינו - עשינו טוב, כפי שצריך היה לעשות, ועל יסוד מה שעשינו עד היום - אפשר להודיע לכנסת. ההודעה לא צריכה להיות אך ורק מסביב להסדר הביניים. ישנה יריעה יותר רחבה שאפשר לדבר בה. והרי בסופו של דבר, ראש הממשלה תצטרך להשיב על הטענות, והברירה היא בין להשיב תשובה מתגוננת לבין הודעה בשם הממשלה על מדיניותה. והיא לא חייבת לדווח מה שלא תרצה לדווח. יש די זמן להתכונן לזה.

שנית, ראש הממשלה אמרה קודם, שבוודאי ח"כ בגין יעורר את בעית הנאמנות לקווי היסוד וכדו'. אני רוצה להזכיר לראש הממשלה, שכאשר ח"כ בגין יושב בממשלה, למרות שהוא התנגד לעצם המעשה, הוא לא פרש ממנה כאשר על דעת הממשלה, נערכו גישושי שלום שכללו בהחלט גם אלמנט של פינוי שטחים. הוא נשאר בממשלה הרבה חודשים לאחר מכן. איני יודע איך תצאי מזה בפומבי, אבל זוהי נקודה חשובה.

אני מציע וחושב, שזה יהיה גם לטובת הענין, גם כלפי חוץ, אם ראש הממשלה תודיע הודעה עוד השבוע, ביום ג'. אז האופוזיציה יכולה להשתתף בבירור הכללי, וגם חברי הסיעות הקואליציוניות תשתתפנה בויכוח.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

אינני דואג שראש הממשלה לא תדע מה להגיד; אבל במידה שאני הקשבתי פה לכל הבירור, אני הבינתי שאנו לא רוצים לא לחמם ולא לקרר ולא להתקרר. במלים פשוטות - איננו רוצים להסתבך, לא מפני שאנו מתביישים במה שעשינו. אני לא נכנס לשאלה מה ח"כ בגין חושב, כי זה מעניין אותי כשלג דאשתקד, וגם את העם כך. ראיתי את העתונות היום - לא קיים מצב כזה שכאילו משהו נמכר. אני לא אומר שלא יקבלו את ההצעות לסדר היום. בשבוע הבא יכולים הדברים אולי להיות יותר ברורים. ראש הממשלה הסבירה את הדברים וגם אמרה לחברים שדיברו על כך, שאנו "נחזיק את זה חם". נכון שהם יצאו עם הרגשה, כפי שהם אמרו - קונסטרוקטיבית. אבל לי נדמה, שאם נמתין קצת לא תהיה פה שום עבירה ושום התעללות בכנסת. להיפך, ועדת החוץ והבטחון יושבה עוד קודם, עוד לפני שיחות

הסיכום עם הממשלה, וכל אחד אמר שם מה שהיה לו לומר.

אין זה דבר עקרוני; זה רק שיקול מה טוב יותר לעניין. ולי נדמה, כפי שהדברים נראים היום, שאם אפשר לדחות זאת - צריך לדחות ואין כאן פגיעה בשום דבר, אפילו לא בהודעת יו"ר הכנסת. עוד לא גמרו את העניין, עוד אין מה לספר, הממשלה עוד לא דנה, יש ודאי דעות שונות. אני למשל רואה לעצמי דברים עקרוניים, כאשר ידברו על פרטים. על כן, אני יכול רק לפי מיטב הבנתי לייצג לא להכנס להודעה ולויכוח, אלא לענות על הצעות לסדר היום ולהגיד את הדברים שאמרתי קודם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

המנהג הזה שמוכרחים למסור הודעה מדינית - אם יש או אין מה למסור - לא תמיד יש לי חדשות למסור. לולא העניין הזה - מה השתנה מהדיון המדיני הקודם ועד היום? אבל באמת איני יודעת מה יותר טוב.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

אני מציע להשאיר זאת להכרעת ראש הממשלה. לפי הבנתך, תחליטי. תתייעצי עם יו"ר הכנסת, תתייעצי עם כל מי שאת מוצאת לנכון ותחליטי.

שר האוצר ושר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

כאן נאמר, שיתנו לחברים לקרוא את הסטנוגרמה ותהיה עוד שיחה. אנו רוצים עוד לשמוע הערות של חברי הממשלה.

שר החוץ א. אבן:

ישנה חובה כללית להעמיד את הכנסת על אשר מתרחש, אבל לדעתי, אין שום מצווה של דחיפות. למשל, אילו הוצע שמחר תהיה הודעה - היינו חייבים לשקול אם אנו רוצים, בשעה שסיסקו שם, שייאמרו דברים שהאמריקנים יוכלו לומר, בכנות או בלי כנות, שאנו הפרענו לענין ברגע עדיין.

אני חושב, שהעובדה שועדת החוץ יודעת הכל, לרבות המסמכים - וצריך להבטיח שיקבלו דיווח על מה שעמנו מרוג'רס (ושהם גם יספקו לנו דיווח על מה שהם שמעו ממנו); העובדה שישנם פורומים כמו העורכים היודעים את המצב, אינה משנה את העובדה שדיון בכנסת הוא מעמד מאד מחייב; ויכולה להיאמר מלה אשר ברגע די עדיין כשיסקו בקהיר, הוא יוכל לומר: אני עמדת להצליח, אבל הנה נאמר זה וזה והפריע; ואפילו תהיה זו אמירה צבועה ובלתי כנה - איננו צריכים לאפשר זאת.

הנסיון מלמד, עם זאת, שאם חברי כנסת רוצים לדון במשהו - סופם לדון באותו נושא; סוף סוף מבקיעים את כל חומות הנוהל.

ופה אני רוצה לומר, שעלינו לשלול את הדוקטרינה של ח"כ בגין על סמכויות הממשלה בענין השלום, שלילה מוחלטת. קראתי את כתבתו ב"מעריב". אם מתקבלת דוקטרינה זו - הממשלה תצטרך לבוא וליטול היתר על כל צעד וצעד של הבהרה. הדוקטרינה שלנו צריכה להיות - הממשלה אינה יכולה להתחייב מחוץ למסגרת של המציאות הקיימת, אבל להבהיר, לגשש, על מנת להביא את תוצאות הגישוש לשיקול דעת של הממשלה ולאישור הכנסת - אני סבור שאם נתפשט מסמכות זו, נימצא משותקים, והוא רוצה לשתק אותנו, כשהוא אומר שלא היינו יכולים לעשות מה שעשינו בחודש שעבר מבלי ליטול רשות מהכנסת. הוא מציע מהפכה בכל מאזן הסמכויות בין הזרוע המבצעת והמחוקקת, ואיני סבור שהוא היה מציע זאת שעה שהוא ישב מסביב לשולחן הזה, אבל זה עיסקו.

אשר להערכה שביקש השר ורהפטיג - אני, כראש הממשלה, העדפתי להבטיח לאלה שלא השתתפו להעריך את המעמד מבלי להיות מושפעים מהשיחה הזאת. לכן חשבתי לומר עובדות - מה אנו אמרנו, מה הם אמרו, ואתם תסיקו אם הנציגות הישראלית קיימה את רצונכם ומה התוצאה הכללית.

אני סבור, שעלינו להתנבא באופן מאד מאופק; לאמור, שהסיכוי להסדר חלקי אינו אבוד, אולם הוא גם אינו ודאי, ומכל מקום הוא אינו קרוב. ופה איננו סוטים מהכיוון הכללי של ההתנבאות האמריקנית, לגופו של ענין התוצאה יכולה היתה להיות יותר גרועה מאשר היתה; אפשר היה לגמור בעימות או מתיחות או טריקות דלת.

אני לא האמנתי שרוג'רס בא הנה על מנת לעשות עימות. רוג'רס הוא איש פוליטי, ולא האמנתי שהוא ירצה לבוא לווינגטון ולומר לנשיא: תתעניין בוודאי לדעת שנוסף על הציבור הזה המצטופף בקפיטול וכל מה שיש בוויטנאם, אני "בישלתי" לך גם עימות עם הישראלים. איני סבור שהוא התכוון ליצור את העימות הזה, דוקא לרגל היוזמה של נסיעתו. אבל העובדה שהוא החליט להעמיד פנים, ואני חושב שזו לא רק העמדת פנים, שהיו שיחות קונסטרוקטיביות, אם כי הפערים נשארים רחבים עדיין.

אני סבור, שבדרך כלל זהו הפזמון שעלינו לנגן. הדוברים שלנו "נדבקו" ממקלוסקי, וההנחייה שלהם היתה לא להיות יותר רפסודיים ממנו.

לגבי הרכש, איני סבור שהביקור הביא לנו הקלה או החמרה. קודם כל, היה ברור שהם לא התחייבו, ולו גם מטעם פשוט, שרוג'רס אינו יכול להתחייב לבדו לא על עזרה כלכלית ולא על עזרה כספית.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

לדעתי, על רכש היה רמז לא נעים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

נכון.

שר החוץ א. אבן:

למעשה, הוא ניסה למנוע את העלאת הנושא הזה לדיון עוד לפני שבא, כי הוא לא יכול בלי הנשיא ובלי שרים אחרים לפסוק. אני לא האמנתי שירצה ללכת לקהיר בלויית כותרת על התחיבות ליותר פנטומים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בושינגטון הם ביקשו לא להעלות?

שר החוץ א. אבן:

לא; כשדיברנו עם ברבור על הענין הכלכלי, הוא ביקש לא להעלות דברים, פרט לענין המדיני, כי הוא אינו יכול בלאו הכי להתחייב. אני לא אומר שאין לו יד וקול בענין הזה, אבל הוא לא היה מעלה אותו בכלל.

כאשר נאמר לרוג'רס: אנו חוששים שהדיבור על ההסדר החלקי ישפיע נגד האספקה, הוא אמר שהוא אינו מקבל בכלל את החיבור הזה של הדברים, ואם בכלל, הרי זה להיפך - ככל שישנו מצב של תקוה או של סיכוי מדיני - זה מקל. אבל הוא לא יזם את ההערה הזאת.

על בעית הרכש - זוהי בעיה חשובה ורחופה, לאו דוקא בהקשר של הביקור. קודם כל, ישנה אספקה שצריך עוד להשלימה. אני לא מאמין, משום מה, שהם יגיעו לאמברגו 16 חודש לפני הבחירות; זוהי הערכת המציאות שם ויכולנו להשפיע על המציאות. אני חושב, שיש לנו הכוח למנוע זאת. אני חושב, שיהיה מיקוח על כמויות ועל כל מיני דברים אחרים. אני לא חושב, שישחררו אותנו ממצב בו אנו תלויים בהם במעמדים רבים של תביעה, בקשה, היענות. כאן אמרו בבהירות: אם אתם דורשים התחייבות חוזית מתמדת, רצופה, לחימוש ישראל (החוזים שיש להם הם, בדרך כלל, עם בני-ברית), זה בא בחשבון במסגרת המדינית החדשה שתיווצר עקב ההסכם הכולל. בהיעדר דבר זה, הם בכל זאת חוזרים על התחייבות עקרונית, שאינה מחרישה בענין הנשק - אותם מכתבי ניכסון שהם אישרו אותם רק לפני שבוע, הנשק תופס בהם מקום די מרכזי. אני חושב, שיהיה ויכוח ומאבק, אבל אני לא חושב שיאמרו לנו: הענין נגמר. יתווכחו אתנו אם המאזן הופר ובאיזו מידה, אבל הערכת אלה שעובדים שם היא שיוכלו להבטיח את המשך הזרם. צריך להתמסר לזה ולהקדיש ולגייס לזה את כל הכוחות האפשריים, ובמה שהיה פה לא לראות שום התקדמות, אבל אני לא חושב שגם רתיעה. עם זאת, אני חושב שטוב כי למרות רצונם הגשנו את התביעות האלה במעמד זה.

אשר להערת השר ורהפטיג - איני סבור כי המערך ההסברתי הוא מטרת ארה"ב עכשו. אני חושב, שזה יכול אולי להיות פועל יוצא של מצב אחד. מה שהם רוצים הוא: (א) למנוע מלחמה. אני התרשמתי פה שהמצרים לא שיחקו את הקלף של איום באותה מידת עוצמה שאני ציפיתי לה. חשבתי שיבהילו אותם שאם לא יקרה משהו בספטמבר-אוקטובר - תהיה מלחמה. אין ספק שלו אמרו זאת - היו האמריקנים מנגנים זאת באוזנינו, תוך מיצוי כל התועלת הטקטית. אבל כנראה ההירתעות ממלחמה היא יותר חמורה מאשר חשבו.

זה קצת פועל נגד כוח הלחץ שלהם, כי פה הם משחקים לידי הנימוק שלנו - למה פוקעת סבלנותכם? למה לא לתת למהלכים להבשיל ולהתפתחות, במידה שישנה, להגיע למימדים יותר רציניים?

(ב) יש להם מלה MOVEMENT; צריך שיהיה MOVEMENT; צריך שהדברים לא יהיו קפואים. הם סבורים שיש היום סיכוי לזה יותר מאשר לעניין הכולל המבטיח ניפוף. אם כי דעתם נתונה גם להסדר הכולל, עד כדי כך שהם שואלים וחוזרים ושואלים מה חומר שניתן ליארניג כדי שהוא לא יבוא ויסתלק מן הזירה.

אשר לשאלות השר ורהפטיג על אירופה - אנו מפיצים סקירות, כי אי אפשר להגיע לדיון מפורט על כל החזיתות. הסקירה כוללת לא רק תיאור מציאות, אלא גם תיאור האמצעים הננקטים. ואני חושב שבשבוע האחרון התקדמנו נגד המזימה הצרפתית המיוחדת הזאת, אם כי גם שם איני ערב למה שיהיה - אם לא החודש, בעוד חודש. הצרה היא, שכל מיני שוחרי שלום באירופה יכולים לומר: אבל אנו כמו אמריקה, והיא הידיד הגדול שלכם. אין משהו שמחמיר יותר מתכנית רוג'רס. אחרים יכולים לומר: אבל אנו הרי רק תומכים ביארניג והוא הרי הציע מה שהציע. יש דוקומנטציה שלילית כזאת מאז דצמבר 1969 וצריך כל הזמן לעמול בכדי למנוע שגורמים אחרים יתחייבו ויקשרו ידיהם ורגליהם לניסוחים האלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ברצוני לומר בעניין הכנסת, כי כרגע אני נוטה להשיב על ההצעה לסדר היום; קודם כל, זה יאפשר קצת להתפלמס עם ח"כ בגין. אבל זה מחייב עוד מחשבה, ועוד אחליט.

531. נסיעות שרים

ראש הממשלה ג. מאיר:

שר האוצר, המסחר והתעשייה רוצה לנסוע בענייני מפעל מלווה העצמאות והפיתוח ובענייני משרדו למשך 10 ימים, החל מיום יד' באייר תשל"א - 9.5.71. שר החקלאות והפיתוח ימלא את מקום שר האוצר, ושר השיכון ימלא

את מקום שר המסחר והתעשייה.

שר הפנים נוסע לארה"ב וקנדה בשליחות מפעל מלווה העצמאות והפיתוח למשך שבועיים. שר הדתות ימלא את מקומו.

מ ח ל י ט י מ :

א. לאשר את נסיעת שר האוצר, המסחר והתעשייה לאירופה בעניני מפעל מלווה העצמאות והפיתוח ובעניני משרדו, למשך 10 ימים, החל ביום יד' באייר תשל"א (9.5.71).

שר החקלאות והפיתוח ימלא את מקום שר האוצר ושר השיכון ימלא את מקום שר המסחר והתעשייה, בעת היעדרו מן הארץ.

ב. לאשר את נסיעת שר הפנים לארה"ב וקנדה, בשליחות מפעל מלווה העצמאות והפיתוח, למשך שבועיים, החל ביום ז' בסיון תשל"א (31.5.71).

שר הדתות ימלא את מקום שר הפנים, בעת היעדרו מהארץ.

532. שביתת ההנדסאים והטכנאים

ראש הממשלה ג. מאיר :

שר העבודה דיבר אתי על שביתה העומדת לפרוץ, לא

על עניני שכר.

שר העבודה י. אלמוגי :

זכור לכם בוודאי, שבזמן כהונת סגן ראש הממשלה עתה כשר העבודה, הובטח למהנדסים להתקין תקנות מיוחדות למהנדסים, ועל כך פרצה שביתה לפני כשנתיים. לאחר 2-3 ימי שביתה הגענו להסכם, וההסכם הוא על דעת הממשלה ועל דעת כל הצדדים, והוא מונח לפניכם.

והנה ישנו עכשו איום של שביתה, ובו שלושה דברים: (א) עצם האיום בשביתה; (ב) הפרת הסכם; (ג) זוהי הפעם הראשונה בתולדותנו, נדמה לי, שישנה הפרת הסכמה לבוררות מוסכמת. ישנן הצעות על בוררות חובה ועל בוררות מוסכמת, אבל הפרקטיקה בארץ, משהגענו לבוררות מוסכמת, בדרך כלל לא הפרו אותה. ופה יש בוררות מוסכמת מפורשת, ונסיון להפר אותה.

לטיעון של הסתדרות ההנדסאים אין שחר. בסעיף 3 של מכתבי (שהוא הסכם) כתוב: "הועדה תסיים עבודתה תוך שני חודשים. החלטות הועדה תתקבלנה ברוב דעות. הועדה רשאית לבקש ארכה לסיום עבודתה, ושר העבודה יפעל בהתאם לסעיף 5 עד תום עבודתה".

כלומר, אם הועדה פונה ומבקשת ממני ארכה, עלי לפעול, באשר איני יכול לתת ארכה, על פי החוק, בלי התייעצות עם מועצת המהנדסים.

התבקשתי לתת שתי ארכות, ומשני חודשים זה הגיע לשנתיים. ואילו היום, פרופ' קצ'לסקי, יו"ר הועדה, ביקש ממני ארכה אחרונה לפני 4-5 חודשים, והיא ניתנה לו - תוך מחאה של הסתדרות המהנדסים, אבל היא ניתנה. עתה הוא בדעה, שהוא אינו זקוק יותר לארכה. זה באשר לזמן.

הטענה השניה על עבודת הועדות היא טענה מוזרה ביותר, באשר עד היום ההנדסאים עדיין משתתפים בועדות, ואילו פרופסור קצ'לסקי עדיין לא הגיש את החומר. יש לו זמן עד ה-31.5.

על כן, יש פה נסיון בכוח להפר הסכם, להפר בוררות מוסכמת, ועם כל הדברים הבלתי נכונים שנכתבו כאן.

המצב הוא כזה - בוודאי שלטכנאים יש אפשרות לשבות ולהפריע לכלכלה; אבל יש להם עוד אפשרות אחת, ועל כך הם מסתמכים - אפשרות לשחק כמה דברים חיוניים במדינה: אמצעי התקשורת, טלוויזיה, רדיו, שדה תעופה בעיקר.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

שדה התעופה מתכונן בין כה וכה לשביתה, כך שאין

בעיות....

שר העבודה י. אלמוגי:

הם החליטו לשבות לפני 3 ימים. פניתי אל מזכיר ההסתדרות והוא הודיעם שאסור להם לשבות ללא החלטה של המחלקה לאיגוד מקצועי. איני יודע אם התרשמו; חושבני שלא, כי ההכנות לשביתה הן במלואן. זהו המצב.

אני מבקש מהממשלה כמה דברים: (א) האם עלי לקיים את ההסכם? אני חתמתי על ההסכם על דעת הממשלה. הם תובעים לבטל את התקנות - בדיוק כפי שהיה לפני שנתיים.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

האם זהו אולטימטום? אם לא - הם ישבתו?

ראש הממשלה ג. מאיר:

הם מאשימים פה את שר העבודה. אני קיבלתי מכתב מהסתדרות ההנדסאים והטכנאים, הפותח, כמובן, בצער על כך שהם נאלצים להטרידני (כך מתחילים בדרך כלל כל מכתב). במכתב נאמר:

”ראש ממשלה נכבדה,

צר לנו מאד על שאנו נאלצים להטרידך, אולם סכסוך העבודה שכפו עלינו נובע מהסכנה הצפויה למשק הארץ ולגורלם של 20 אלף הנדסאים וטכנאים המועסקים במשק זה, ולא לפים נוספים הלומדים בבתי ספר להנדסה.

בכל מהלך הדיונים שקיימנו, קבענו קביעה בדוקה בנושא השנוי במחלוקת ולא במקח ובממכר. זאת הובטח לנו בעל-פה ובכתב. אולם, לצערנו הרב, הפר שר העבודה התחייבות זאת בהכנעו ללחצי האינג'נרים - בעלי המשרדים הפרטיים החותרים למונופול יזציה של המשק וטובת ההנאה בצדה.

בכל מהלך הדיונים עם שרי ממשלה בועדת העבודה של הכנסת וגם בועדת פרופ' א. קצ'לסקי הוברר, בצורה בלתי משתמעת לשתי פנים, כי התקנות לייחוד פעולות של שר העבודה מעוותות את המשק, מזיקות לו, ומונעות את הזכות האלמנטרית של אזרחים לעבוד במקצועם. עדות נוספת בצדקת טיעונינו קבע פרופ' א. קצ'לסקי בהצעת סיכום שלו:

”לבטל את תקנות המהנדסים והאדריכלים (רישוי ייחוד פעולות) מיום 2 במאי 1967”.

אנו מתכבדים בזה לצרף דף הסבר קצר ומאמינים כי אם יובאו בפני ראש הממשלה כל הפרטים בנושא זה תגיעי גם את להכרה בצדקת מאבקנו.

בכבוד רב,

בשם/זלמן שנקמן, מזכיר ארצי
שאול מלאכי, מרכז לשכת המרכז בירושלים.

נ.ב.: עקב דחיפות העניין הרשינו לעצמנו להעביר מכתב זה דרך לשכתנו בירושלים.

שר העבודה י. אלמוגי:

אקרא את מכתבי מיום 12 באוגוסט 1969:

"לכבוד

אגודת האינג'ינרים והארכיטקטים בישראל,
מזכירות הסתדרות ההנדסאים והטכנאים בישראל

א.נ.,

הנדון: חוק המהנדסים והאדריכלים תשי"ח-1958
תקנות בדבר רישוי וייחוד פעולות

מאחר וכל הצדדים הנוגעים בדבר מאוחדים בדעה כי
יש צורך להכניס תיקונים בתקנות הנ"ל, הנני מתחייב בזה, בשם ממשלת ישראל ועל
דעתה, כדלקמן:

1. תוקם ועדה פריטטית מורכבת משני נציגים של אגודת האינג'ינרים והארכיטקטים,
שני נציגים של הסתדרות ההנדסאים והטכנאים, הנציגים הנ"ל יקבעו אישיות מוסכמת
אשר תעמוד בראש הועדה.

2. על הועדה לבדוק את רמות ההכשרה השונות במקצוע ההנדסה ולקבוע לאיזה נושא ולאילו פעולה בענפי ההנדסה השונים ייקבע ייחוד פעולות וזאת לרמה הנדסית אשר הינה מעל ומעבר להשכלה הנרכשת בבתי הספר להנדסאים המוכרים, המלמדים בהתאם לתכניות והחלטות ועדת הגג להכשרת הנדסאים וטכנאים ובהתחשב בנסיון הנרכש לאחר הלימודים.

3. הועדה תסיים עבודתה תוך 2 חודשים. החלטות הועדה תתקבלנה ברוב דעות. הועדה רשאית לבקש ארכה לסיום עבודתה ושר העבודה יפעל בהתאם לסעיף 5 עד תום עבודתה.

4. שר העבודה יפעל בהתאם להמלצותיה של הועדה.

5. עד לביצוע המסקנות הסופיות של הועדה, לא יפעיל שר העבודה את תקנות ייחוד הפעולות וזאת בדרך הרשמית הנראית לו - לאחר שיוועץ במועצת המהנדסים והאדריכלים.

שני הצדדים - נציגי אגודת האינג'ינרים והארכיטקטים ונציגי הסתדרות ההנדסאים והטכנאים חייבים לקבוע את היו"ר המוסכם עד למועד ישיבת מועצת המהנדסים והאדריכלים, שתקיים ביום א', ה-17 לאוגוסט 1969.

בכבוד רב,

יוסף אלמוגי."

כל זה כתבתי לאחר שנועצתי במועצת המהנדסים

והאדריכלים.

עכשו התקנות מוקפאות עד ה-1 ביולי. על יסוד זה

חזרו לעבודה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

במכתבם אל הממונה על יחסי עבודה הם כותבים על כך, שהתמנתה ועדה בראשותו של פרופ' קצ'לסקי לבחון באורח יסודי את העניין. הם ממשיכים ואומרים:

"הננו לציין בסיפוק כי הועדה האמורה עשתה מלאכת הכנה יסודית ובסיכום ביניים ראשוני גם קבעה כי התקנות האמורות אינן מתאימות ומינתה ועדות משנה בענפים שונים, על מנת לבחון באופן יסודי אם יש צורך בתקנות ובמידה ויימצא הצורך - להגדירן על סמך קריטריונים ברורים שנקבעו בכתב המינוי של הועדה ובסיכום הביניים של ועדת קצ'לסקי.

לצערנו, הופתענו כי חלק מועדות המשנה לא פעלו בהתאם לאמור לעיל והפכו הדיונים למו"מ בין הצדדים וללא בדיקה והתייחסות יסודית לנושא".

שר העבודה י. אלמוגי:

זה לא עניין של שר העבודה, אלא של פרופסור קצ'לסקי. שר העבודה לא היה רשאי ואינו רשאי עכשו - זה סוב-יודיצה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

המכתב ממשיך ואומר:

"הוברר לנו כי הועדות הועמדו ע"י משרד העבודה בלחץ של זמן כתוצאה מהתחייבות חד-צדדית של שר העבודה כלפי מועצת ההנדסה והאדריכלות, בה מיוצג צד אחד בלבד".

שר העבודה י. אלמוגי:

"הועדה תסיים עבודתה תוך שני חודשים. החלטות הועדה תתקבלנה ברוב דעות. הועדה רשאית לבקש ארכה לסיום עבודתה ושר העבודה יפעל בהתאם לסעיף 5 עד תום עבודתה". כך נאמר במכתבי מ-12 באוגוסט 1969, שהוא הסכם.

בא פרופ' קצ'לסקי ואומר: אני זקוק לעוד שלושה חודשים, ובמשך התקופה הזאת אסיים. אני הלכתי למועצת ההנדסה והאדריכלות והשגתי ארבעה חודשים. כרגע הוא אומר לי: אין אני זקוק עוד לארכה. אני לא יכול להתערב.

ראש הממשלה ג. מאיר:

האם יש מכתב מקצ'לסקי האומר, שהוא אינו זקוק יותר לארכה, כי הוא מינה ועדות משנה וכי הן פעלו?

שר הפנים י. בורג:

הוא כתב.

שר העבודה י. אלמוגי:

הוא כתב גם לשר הפנים וגם אלי, אבל לא צירפתי

כאן את המכתבים.

ראש הממשלה ג. מאיר :

האם יש מכתב ממנו שכתב לאחרונה, בו הוא מודיע

שיסיים עד ה-31.5?

שר העבודה י. אלמוגי :

לא, הוא הודיע לי בעל-פה.

ראש הממשלה ג. מאיר :

אני מציעה, שהוא יכתוב מכתב שגם הועדות סיימו עבודתן, והוא יסיים את עבודתו עד ה-31.5.

שר העבודה י. אלמוגי :

בסדר. אגב, הם היו אצלי לפני שבועיים. אמרתי : אם פרופ' קצ'לסקי יפנה אלי ויבקש ארכה נוספת - זה דבר אחר ; אבל הוא לא ביקש.

ראש הממשלה ג. מאיר :

טוב שיהיה מכתב.

השר לקליטת העליה נ. פלד :

השאלה היא מה מסתתר מאחורי זה.

שר העבודה י. אלמוגי :

הם לא רוצים את התקנות. על זה היתה השביתה.

שר הפנים י. בורג :

יש בתקנות ובחוקים דברים מסויימים, שרק מהנדס יכול לעשות, והם רוצים אותה זכות, כי זוהי פרנסה.

ראש הממשלה ג. מאיר :

הם לא רוצים את התקנות. אולי הם יודעים על מסקנות ועדות המשנה. אבל לא לחכות עד שפרופ' קצ'לסקי מסיים את הדו"ח שלו?

השר לקליטת העלייה נ. פלד :

כלומר, הם חשבו ע"י זה לפוצץ את הועדה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון :

הם חוששים ממסקנותיה.

שר העבודה י. אלמוגי :

אני באופן עקבי לא מתערב.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס :

מה יהיה כעבור שלושה ימי השביתה?

שר הפנים י. בורג:

יעזבו את ועדת קצ'לסקי.

שר העבודה י. אלמוגי:

פה ישנן שתי בעיות: (א) האם הממשלה מוכנה להפר את ההסכם? (ב) זה לא צד תיאורטי. אנו מפרים את ההסכם - למחרת ישנה שביתת מהנדסים. הם כבר הודיעו על כך, והפעם בצדק. אני לא הייתי כל כך משוכנע אם נחוצות תקנות או לא. זו היתה מסקנת שר העבודה הקודם ואני באופן לויאלי המשכתי בזה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

החוק מחייב זאת.

שר העבודה י. אלמוגי:

כרגע ישנה כבר החלטת ממשלה והסכם. אגודת האינג'ינרים והארכיטקטים הסכימה לועדה פריטטית, והסכימה לבוררות מוסכמת, והבורר המוסכם הזה הוצע על ידם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הם הסכימו לכל בתנאי שיסכמו מה שהם רוצים...

שר העבודה י. אלמוגי :

הם מדברים על שר העבודה, אבל כוונתם לפרופסור קצ'לסקי. לא נוח להם להתקיף אותו, כי הוא המועמד שלהם והם עוד רוצים לעבוד אתו, כך שהם מתקיפים אותי. אבל למעשה אין לזה כל קשר אתי, כי הוא יכול לבקש הארכה נוספת, והוא אחראי לועדות ולא אני. אבל כרגע זה כבר: או-או - או שביתת הנדסאים וטכנאים או שביתת מהנדסים.

שר המשטרה ש. הלל :

אי אפשר יחד?

שר העבודה י. אלמוגי :

קשה.

ראש הממשלה ג. מאיר :

אני חושבת, שהדבר הראשון שצריך לדאוג לו הוא, שבעקבות מכתבו של מזכיר ההסתדרות - האיגוד המקצועי לא יתמוך בהם.

שנית, אני חושבת ששר העבודה צריך להיות מוסמך להודיע להנדסאים, שאנו רואים זאת כהפרת הסכם.

שלישית, אני רוצה לדעת במה זה יפגע. כמה אנשים יהיו מעורבים בפגיעה זו? האם ישנם דברים חיוניים שיפגעו על ידי שביתה כזאת ובכמה אנשים מדובר?

אני חושבת, שאי אפשר לתת לכל קבוצת אנשים שתחליט על כך, לפגוע בדברים חיוניים של המדינה. כל היתר רוצים לשבות - ישבתו להם. אבל אלה שע"י שביתתם פוגעים בדברים חיוניים למדינה - יש חוק שאפשר להחזירם לעבודה.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

אני יודע, שאצלנו מדובר על שני דברים: שדה התעופה בלוד, ששם הנזק יהיה כבד מאד - 2.5-3 מיליון לירות ליום למדינה, ל"אל-על" ולחברות התעופה. הם ממלאים שם תפקידי מפתח בשדה. השדה כולו יושפע, אם כי אנו מנהלים מו"מ עם ההנדסאים שלנו שהם לא יצטרפו.

שר העבודה י. אלמוגי:

לא הזכרתי זאת, אבל אנו עשינו משהו במשך השבוע. היתה סכנה של השבתת הרכבת, ועשינו פה התכוננות להפעילה למרות השביתה. בשדה התעופה - אחרי שיחה עם השר פרס ובהסכמתו, באנו בדברים והובטח לנו ששלושה ימים אלה לא יפגעו בשדה התעופה. ההנדסאים ישבתו, אבל ישנן אלטרנטיבות.

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

יש כאן פוליטיקות בתוך פוליטיקות. השדה מתכוון

לשבות.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מה זאת אומרת השדה?

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

יש ועד ארצי של עובדי תעופה, ויש להם תביעות: מפקחים, סבלים, כל אלה שמפעילים את השדה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

יש אתם הסכם?

מר י. ניצן:

כן, יש הסכם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מציעה, שבסוף כל הסכם יגידו, שישנה רשות לשבות בניגוד לאמור בהסכם...

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

ישנם שני סוגי הסכמים: ישנו הסכם כללי וישנו הסכם ספציפי, כלומר דברים ספציפיים בכל מקום עבודה. אנו ניהלנו מו"מ עם עובדי השדה, שיכסה את שנת 1970/71 ולהם יש עכשו תביעות על 1971/72 שאינן בגדר ההסכם הכללי של עובדי המדינה. גם על דעת ההסתדרות יש להם כמה תביעות לא פשוטות. למשל, גם "אל-על", גם התעשייה האווירית.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הצרה תבוא בשעתה. אבל אני רוצה עכשו לדעת אם
אנו מסכימים ששר העבודה, יחד עם שר התקשורת...

שר העבודה י. אלמוגי:

יחד עם שר החינוך, לגבי הטלויזיה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני לא חושבת, שצריכים להוציא צווי ריתוק
לכולם, אלא להכין רשימה של המקומות הרגישים - שדה התעופה בוודאי, הרכבת, הרדיו
והטלויזיה (אם כי כואב לי להזכיר את הטלויזיה כדבר חיוני).

שר המשטרה ש. הלל:

אני מציע רק חדשות ברדיו.

שר החקלאות ושר הפיתוח ח. גבתי:

במשרד התקשורת זה לא יפגע? מה לגבי הקשר עם

חו"ל?

שר התחבורה ושר התקשורת ש. פרס:

בוודאי שזה יפגע.

ראש הממשלה ג. מאיר:

שר העבודה, שר התקשורת ושר החינוך יישבו ויכינו רשימת הדברים ההכרחיים ביותר.

שר הממשלה ש. הלל:

ככל שזה פחות - יותר טוב בשבילנו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

יכול להיות, שאפשר לוותר על הטלויזיה. על השמעת חדשות ברדיו - לא; פזמונים לא איכפת לי. קשר עם חו"ל - אסור לוותר. יש להכין רשימה ולהכין צווי ריתוק, אבל הפעם שיהיו צווי ריתוק. בחוק שלמדנו בזמנו כתוב לא רק שהם צריכים לבוא לעבודה, אלא גם צריכים למלא עבודה שמטילים עליהם ולנהוג על פי החוק, לא יותר אבל גם לא פחות. האם יש לזה הסכמה? כן.

שר השיכון ז. שרף:

אני חושב, שיש כאן ענין של שביתה נגד הממשלה בענין שהממשלה אינה אשמה בו. אני מציע שהדבר יוסבר בהופעות של שר העבודה הערב ברשות השידור.

שר העבודה י. אלמוגי:

יש לנו זמן עד יום ב' הבא.

שר השיכון ז. שרף:

טוב. אם כך איני אומר מתי, אבל אני מציע לפעול כך, שפה לפחות דעת הקהל תהיה עם הממשלה.

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות י. אלון:

האם הסכם זה שנחתם בין כל הגורמים אינו מחייב עד כדי כך, שאפשר לפנות לבית דין לעבודה?

שר העבודה י. אלמוגי:

בדקתי זאת. זה לא קשור עם תנאי עבודה ועם שכר, ולכן זה לא תופס.

אני מציע שהפרסום יהיה שהממשלה בדעה כי האיום בשביתה הוא איום מפורש בהפרת הסכם; פונים לציבור להמנע מהשביתה; פונים להסתדרות למנוע את השביתה. לא נתחיל מיד עם צווי ריתוק. לא הכל בבת-אחת.

מחליטים:

א. הממשלה שמעה את הודעת שר העבודה בדבר איומה של הסתדרות ההנדסאים והטכנאים לקיים שביתה של 3 ימים החל ביום כ"ב באייר תשל"א (17.5.71).

הממשלה קובעת כי יש באיום זה משום נסיון של הפרת הסכם שהושג בשעתו על דעת הממשלה ואשר הסתדרות ההנדסאים והטכנאים היתה צד לו.

הממשלה פונה להסתדרות הכללית של העובדים לאחוז בכל האמצעים למניעתה של שביתה זו, אשר עלולה לפגוע במשק ובשרותים החיוניים. הממשלה תובעת מהסתדרות ההנדסאים והטכנאים לכבד את ההסכם ולהמנע משביתה.

ב. אם אמנם תפרוץ השביתה למרות הפניות הנ"ל, מסמיכים את שר העבודה, בהתיעצות עם שר החינוך והתרבות ושר התחבורה והתקשורת, להוציא צווי קריאה להנדסאים ולטכנאים העוסקים בשרותים החיוניים, על מנת להבטיח את הפעלתם התקינה.

533. מכירת נשק

ראש הממשלה ג. מאיר:

אנו מתבקשים לאשר מכירת נשק בסכום של 620 דולר - שני תת-מקלעים "עוזי" ו-5,000 כדורים, לאספן שוויצרי.

מ ח ל י ט י מ :

לאשר מכירת 2 תת-מקלעים מסוג "עוזי" ו-5,000 כדורים 9 מ"מ לאספן מ. קרייג משוויצריה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה
(בשעה 13.40)